

46962° *Kapitulum in postscriptis*

JE ZMOTA KRATKA - DOLG JE KĚS

iz nesrečneževega dnevnika

SLOVENSKEMU LJUSTVU V POUK

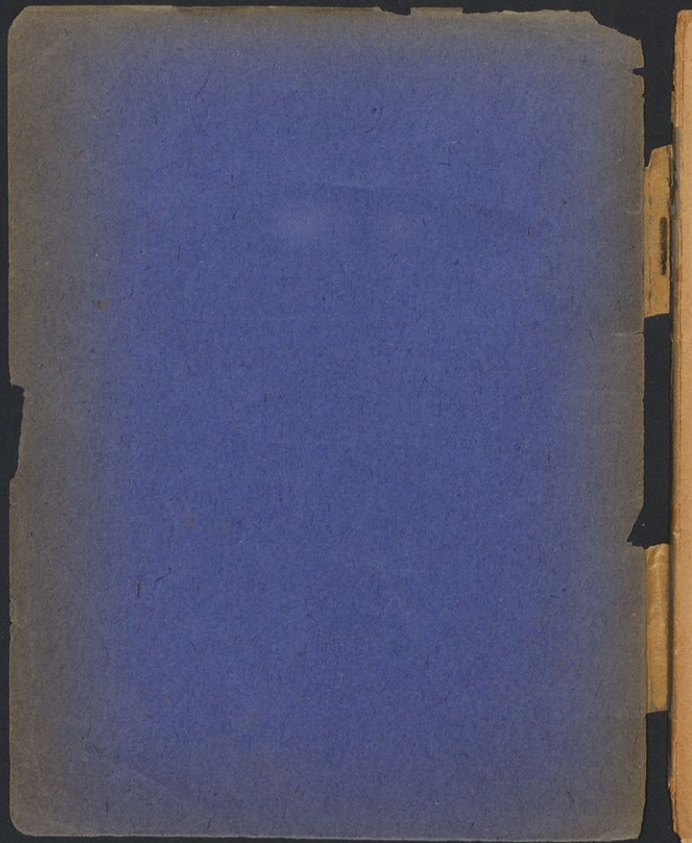
priobĉil

F. Prlek

(Slovenska Enava)

Tiskarna Dolenc, Trst. - Izd. F. Prlek
1896.

JE ZMOTA KRATKA – DOLG JE KÈS.

Iz nesrečneževega dnevnika

slovenskemu ljudstvu v pouk

priobčil

F. Prlek

Fran Rakuša

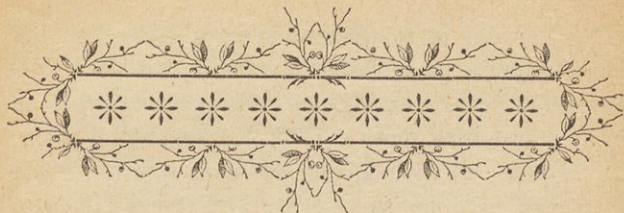

Tiskarna Dolenc, Trst. — Izd. F. Prlek
1896.

46962

030051624

Spomin pravičnega je častitljiv ;
ime hudobnega pa bode gnjilo.

Ne delaj nikoli hudega zaradi človeka ;
kajti ne bode on sodil tvojega življenja, nego Bog !

Ako stariši, oče ali mati, pokličejo svojega otroka, da bi ga posvarili ali pa celó kaznovali, kar je pač zaslužil, tedaj jih mora točno ubogati, sicer bi ga zadela še hujša kazen; kajti z obotavljanjem kazal bi svojo neposlušnost, neubogljivost. Ravno takó moramo državljani ubogati svojega presvitlega vladarja, kateri je naš občni oče, kadar nas po svojih podložnikih pokliče, da sprejmemo po njih kazen, katero smo zaslužili z nepremišljenim ali pa hudobnim dejanjem.

Poredni otroci kaznujejo se s šibo, hudobni odrasli ljudje pa z denarno kaznijo, ali pa sè zaporom, — ječo. Ker jaz užè dolgo nisem več za šibo, moral sem torej v ječo. Ko sem dobil poziv, da moram nastopiti kazen, šel sem sam tje, ne da bi morali priti po mene orožniki, kakor se to često dogaja.

I.

Ko sem prišel h g. jetničarju, popisal me je od nog do glave, preiskal mi vse žepe, odvil vse vrednostne malenkosti, potem pa me poslal po pazniku v ječo. To je majhna, 2 m. široka, 3 m. dolga in 2 m. visoka sobica z jednim majhnim okencem, katero je zgorej pri stropu tako visoko da največi človek ne bi mogel do njega. V tej sobici našel sem dve postelji, ne postelji, ne: dve ležišči, kajti na deskah je slamnica z majhnim slamnatim zaglavjem, jedno rjuho in odejo, s kakoršnimi pokrivali navadno konje. V jednem kotu je peč, v drugem pa nekšna posoda za . . . potrebo. Taka je torej ječa; tako je stanovanje za tacega, ki ni vreden človeške družbe in mora torej, kakor navadno pravijo, pod — ključ.

Ko so se vrata za menoj zaprla, lotila se me je taka žalost, da sem se kar vrgel na slamnico

ter ležal na njej, kakor nezavesten, na nič misleč, samo jokal sem, dokler ni zopet zaškripal ključ in paznik zaklical: „Po vodo!“ Brzo stopim skozi odprta vrata na hodnik. Nek človek v čudnej obleki potisne mi vrček v roko ter mi pokaže studenec. Hitro vrček natočim ter spet zbežim v sobico. Vrata se za menoj zapró, ključ zahrešči in spet sem sam, sam in zaprt. Hotel sem preišljevati svojo usodo, hotel sem misliti na svoje domače, pa nisem mogel. Nezmerno žalosten, bil sem duševno popolnoma uničen. Predno se prav zavém, zahrešči zopet ključ, vrata se odpro in paznik, nudeč mi neko obleko, mi reče: „Ker boš nekoliko časa pri nas ostal in našo hrano užival, tedaj moraš tudi našo obleko nositi. Tu jo imaš; preobleci se!“ Nekoliko časa gledal sem ves začujen svojo novo obleko misleč, če bodo ta iznenadenja, ki mi dušo in telo pretresajo, tako pogostoma prihajala, tedaj ne bom prestal svoje kazni. Pa kaj sem si hotel? Obotavljati se ne smem; slekel sem torej svojo ter oblekel novo obleko, v katerej sem bolj medvedu, nego človeku podoben. Škoda, da nimam ogledala, da bi videl, kako mi pristoja čepica, ki je iz iste snovi kakor obleka.

A, užè zopet je ključ zahreščal; kaj neki bode? Kosilo sem dobil, in sicer v jednom lončku nekoliko čiste prežgane juhe, v drugem pa neko-

liko fižola s čebulo. Doma bil bi mrmral, ako bi mi mati dala tako kosilo, a danes mi je dišalo, kajti ravno 24 ur je preteklo, odkar nisem imel žlice v roki — — — — —

Takó; sedaj sem zapisal, kar sem preživel prvi dan. Bog vé, kaj in kako bo jutri.

II.

Ker je paznik videl, da sem duševno popolnoma potrft, ponudil mi je različno berivo, s katerim naj bi si duhá vedril. Izvolim si zbirko pripovedek. Čitam pripovedko o — pogreznem mestu.

Ta pripovedka govori o nekem mladeniču, ki se je vozil po jezeru v lahkem čolniciu ter občudoval morske deklice, ki so se mu tu in tam prikaževale. Nekega dne izvabi ga krasna morska deklica iz čolna, da ji je sledil na dno jezera v pogrezneno mesto, kjer mu je tako dopadalo, da sklene, ostati tam ter vzeti isto krasotico za ženo. Pa predno so ga povodni meščani sprejeli v svojo sredino ter mu dali domovinsko pravico, moral je prebiti neko skušnjo. Ta skušnja pa ni bilo morda kako izpraševanje, temveč postavili so ga samó pred neko veliko ogledalo, v katerem se je zrcalilo vse njegovo preteklo pozemsko življenje. Ako bi se mu pri pogledu teh slik srce prijetnih spominov užalilo, on skušnje ne bi preстал in poslali bi ga zopet na suho od koder je prišel. Tega bala se je njegova izvoljenka najbolje; a on pa jo je tolažil trdeč, da ni bitja na zemlji, niti ničesar družega, kar bi ga zamoglo izvabiti na površje zemlje. — Zagrinjalo, ki je viselo pred ogledalom, pade in mladenič stal je pred sliko, ki mu je predočevala njegova otroška leta. Na zelenej trati videl je otroke z raznovrstnimi igrači. Svetlo solnce zrlo je ljubeznivo na nje. Škrjanček

vzdigoval se je žvrgolé proti nebu. Pastir stal je pri svojej živinici s krasnim šopkom cvetlic; v ustih držal je piščalko. Deklice s krasnimi vencii na glavi držale so se za roke ter plesale „kolo“. — — — — — Mladič, zroč v to sliko, mahne z roko proti ogledalu ter reče: „Minol si čas mladosti; takrat te nisem znal ceniti, a sedaj je prepozno! Vzbujaš mi prijetne spomine, pa spomini so le spomini“.

Ne morem več čitati; raje bom premišljeval ter se malo ozrl nazaj v svojo otroško dobo. Tudi meni podaril je Bog kaj prijetna leta otroške dobe. Tudi jaz sedel sem nekedaj na zelenej trati, mej lepimi cveticami, imajoč polni roki raznovrstnih igrač. Tudi jaz hodil sem sè starim očetom po polji, kjer sem gledal k nebu letečega škrjančeka. Oh! še več! Moja otroška leta bila so še kam lepša. Imel sem dobrega starega očeta, ljubeznivo staro mater in preskrbne stariše. Vsako prošnjo so mi uslišali. Vem, da je bila materi marsikatera noč svetla, ko sem še v zibki ležal. Vem, da ni bilo očetu nikdar preslabo vreme, ali pretemna noč, da ne bi bil šel za mene po zdravila, ako sem bil bolan. Spominjam se še, kakšne grabljice, samokolnice in vozičke narejal mi je stari oče. Stara mati nikdar ni pozabila, narediti meni hlebčka, ko je pekla kruh. — — — Vsi, vsi, varovali so me kot očesno punčico. In s čim sem jaz njim povrnil vse te skrbi, vso to dobroto? Nikdar z ničim; še onečastil sem njim lepo ime,

zbrisal lepe spomine, v katerih so jih hranili prijatelji in znanci. Uvidim, uvidim, da nisem vreden njihovega imena — — — — —

III.

Danes čital bom dalje v napominanej knjigi ; kaj neki pride ?

Mladenič stal je spet pred ogledalom. Prikazala mu se je slika, ki mu je predočevala dobo šolskih let. Videl je tolpo otrok, med njimi pa moža z resnomilim obrazom ; to je učitelj. V ozadju, kakor bi bilo na steni, videl je razna učila : zemljevide, podobe živalij, rastlin in druge. Na levi strani ozadja bile so razne pametvice, kakor : „Boga se boj in stori dobro!“ — „Vse za vero, dom, cesarja!“ — „Okleni se predrage domovine, posveti jej srce in dušo!“ — Vsak naj propade, kdor narod taji ; še zemlja ne bo pila njegove krvi!“ — — — — Madenič tresel se je po vsem životu ; a morska deklica, njegova izvoljenka, stisnila ga je za roko ter malo v stran potegnila, da bi opozorila mladeniča sama na sebe. In res ; dosegla je, kar je hotela ; mladenič mahne z roko proti podobi ter reče : „Res prijetni so bili dnevi mojih šolskih let ; pa čemu so mi bili, ko vendar tega, kar sem si pridobil v šoli, tukaj v povodnem raju ne potrebujem. Proč torej sè spomini !?“ — — — —

Kaj pa jaz jetnik ; morem-li tudi jaz reči : „Proč sè spomini“ ? — — — —

Tudi moja šolska leta bila so kaj prijetna. Oh, kako rad sem hodil v šolo. Zakaj tudi ne bi ; saj mi učenje ni delalo nikake preglavice, kajti učil sem se prav lahko. Oh, kako prijetna je bila hoja v šolo, posebe v pomladnem in poletnem času, čez polje, kjer je škrjanček svojo pesem žgolet ;

čez travnik, kjer je lesketalo na tisoče biserov na glavicah cvetočih rastlin v jutranjem solncu; skozi gaj, kjer nas je pozdravljala kukovica, ali pokregala žolna, če smo šli preveč počasi, češ: „Te kosti bolijo“? ob potoku, v katerem smo občudovali brze ribice. — — — — —

Oh, vsega, vsega spominjam se še prav dobro. In kako ne bi se mogel spominjati svojih dobrih učiteljev? Koliko so se vendar trudili, da bi nas takó vzgojili, da bi postali kedaj vredni udje človeške družbe. In kaj so dosegli? Prav mnogo. Vsi tedanji njihovi učenci hodijo prava pota. Vsi so vrli državljani, ki spolnujejo božje, cerkvene in cesarske postavbe. Vsi so vredni udje človeške družbe, samo eden ne, samo eden ne!

— — — — —

Ključ je zahreščal. Vrata so se odprla. Paznik je zaklical: „Na sprehod v dvorišče!“ Grem torej. V dvorišču bilo je uže več ptičkov, pa brez perija. Šli smo na okrog, kakor bi medvede gonili. Zdaj sunil me je jeden, zdaj drugi. Ne grem dalje, raje stopim iz vrste, pa bom gledal vrabce, ki sedé na visokem zidu; saj uže več dni nisem videl stvarice božje. „Vid'š, vid'š, vid'š!“ čivkajo mi vrabci nasproti, kakor bi me zasmehovali. Grem raje v sobo. Vi vrabci pa bodite zdravi in veseli, saj ste prosti! Zlato solnčice, sijaj in ogre-

vaj ljudi in stvarice božje, ki so te vredne; jaz pa se ti umakniti moram, ker te nisem vreden.

— — — — —

Zopet sem v sobi; ne v sobi, ne, ampak v luknji. „Kriv, kriv, kriv,“ Uže me je zavohal, ta zlobni vrabec, ter priletel na moje okence. Kaj mi neki ima še povedati? Vležem se na slamnico, da ne bom gledal poredneža, naj pravi, kar hoče. „Kriv, kriv, kriv!“ „Vid'š, vid'š, vid'š!“ „Ko sem kot novorojenec v zibki sedel sè svojimi brateci in sestricami, v zibki — v starej luknjastej vrbi, — segal si vedno po nas ter trpinčil naše stariše, dokler te ni zasledil sosedov oče ter te pošteno zlasal, rekoč: „„Ali se tako ravnaš po naukih tvojega učitelja, ki vam v šoli pri vsakej priliki naroča, varovati nedolžne, koristne ptičke, dajati njim hrane ko je pod milim nebom najti ne morejo, delati njim vališča in zavetja, da nam ostanejo ohranjene kajti one so naše velike dobrotnice, ker pokončavajo škodljivi mrčes, da nam ne pokonča sadnega drevja!““ — Vid'š, vid'š, vid'š? Bog te je kaznoval. Sedaj, ko vsa narava ustaja, ko uže drevje zeleni, žito v klasje gré, črešnje dozorevajo, — — — — — sediš ti tukaj v tej zaduhlej luknji. Oči imaš, pa ne vidiš nič; ušesa imaš, pa ne slišiš nič. Za te je vsa narava mrtva, in ti si mrtev za njo. Kriv, kriv, kriv! Mudi se mi

drugam : na zelene travnike, na polje, kjer se vse giblje ter poje Stvarniku hvalne pesmi ; ti pa le zdihuj tukaj !“ — — — — —

Odletel je ta hudobni vrabec. Ne, ni hudoben ; saj je resnico govoril, a resnica v oči kolje. Nedolžna živalica ! Ni ti zibka tekla v lepej zidanej hiši ; ni te povijala mamica v mehke plenice ; ni te učila stara mati molitvic, da bi častila Vsegamočnega ; nisi pohajala nobene šole, kjer bi se učila poštenega in pravičnega življenja, in vendar kak razloček je mej nama : ti si nedolžna in Bogu dopadljiva, kakor angeljček, a jaz ? — — — —

Kaj hočem danes početi ? Čital bom naprej, četudi mi vzbuja to berivo mnogo prijetnih občutkov prošlih let ter vedno povišuje mojo žalost.

Mladenič nadaljuje svojo skušnjo. Sedaj stoji pred sliko, ki mu predstavlja priprosto kmečko hišo, obdano s prelepim sadunosnim drevjem. Pod veliko vaško lipo stojé fantje in dekleta, pripravljaje se za narodni ples „Kolo“ — — — Mladenič probledi. Solze uderó se mu po lici. Njegova izvoljenka, misleča, da je nje ženin že izgubljen za njo i za povodni raj, stisne ga za roko ter mu šepeta na uho : pogum, pogum ! — — — —

Mladenič obrne se proti njej ter ji reče : „Ne boj se srce moje ! To kar mi ta slika pedstavlja, preživel sem uže. Prijetno je res življenje na vasi. Ali leta tekó zelo hitro. Hitro so tudi mladeniška leta za hrbtom, in treba se je boriti za obstanek, za vsakdanji kruh, in vse to preživelo veselje zdi se človeku le otročarija. Lep in krasen je res moj rojstveni kraj, katerega mi ta slika predstavlja, pa kaj je on proti povodnemu raju ? Ne, ne ; ta slika me ne izvabi na zemljo pod sinje nebo. — — — — Ogledale je zatemnelo.

Mladenič je zmagal in njegova izvoljenka je bila vsa srečna.

Nesrečni mladenič! Nisi-li imel človeka na zemlji, kateri bi ti bil vnel iskrico ljubezni do domovine? Nisi imel starega očeta, kateri bi ti bil v slikah popisal tuje dežele, iste prisposobil z domačijo ter dokazal: „da je povsod dobro, doma pa najbolje“? Zastonj trudil se je tvoj učitelj, da bi ti vcepil ljubezen do domovine. Kolikokrat peval si „Cesarsko pesem“, in tvoje srce bilo je prazno, hladno? Gotovo še nisi bral Slomškovega spisa: „Mladeničev trojna domovina“. Oh, to so zlate besede. Prav živo se jih še spominjam. Poskusil bom ta spis tu sem zapisati.

„Vsak človek ima trojno domovino, katero ljubi, da življenje za njo dá, ako je potreba.

Prva tvoja domovina, dragi prijatelj, je ljuba materina dežela — preveseli kraj, kjer je tvoja zibelka stala, kjer si dete prve cvetice trgjal, in mladenič metulje prvič lovil. Tudi ptičica svoje gnezdo pozna, — kako bi človek pozabil rojstnega kraja! Sleherni holmec nas opominja veselih mladih dni, — vsak studenec nam pripoveduje od srečnih časov pretekle mladosti, zeleni travniki in pisane livade nam kažejo, kako veselo je bilo svoje dni naše življenje. Kdo bi svojej ljubej domovini za vse to ne bil hvaležen?

Pomagaj svojemu kraju, v katerem si domá, kolikor in kadarkoli moreš, da bode vedno lepše prebivališče prave sreče in zadovoljnosti. Ne sramuj se svojega ljudstva, ki je tvojega naroda in ne zabi svojega jezika, katerega te je tvoja ljuba mati naučila. Beseda materina je živo znamenje materine ljubezni; kdor to znamenje zatajuje, matere vreden ni! Brani svojo materino deželo grdih sovražnikov, ki z orožjem pridejo hiše in mesta palit, — varuj pa tudi svoje

ljudi skrivnih zapeljivcev, ki prebivalce podpihujejo, na tihem ljudstvo puntajo zoper njih poglavarje, ter strašnega razboja ogenj v strehe nosijo. Taki podpihovalci, stare pravde sleparski oznanovalci, so najnevarnejši sovražniki vsake dežele; svobodo oznanujejo, a na tihem za ubogo ljudstvo strašno železo kujejo, da se Bogu vsmili. V ognji hiša pogori, v praski pa dežela“.

Moj Bog, kako hudo sodim tega mladeniča, v čegar srcu ni klila ljubezen do domovine. Kako pa je z menoj? Kaj neki storil sem uže jaz za svojo domovino? Sem li jaz boljši od njega? Pripoznati moram, da nisem. On iskal je boljšo domovino, v katerej bi prijetneje in brez skrbi živel, a jaz nisem iskal druge domovine. Preprijetno je bilo moje življenje v domačiji, mej mojimi znanci in tovariši, v krogu mojih roditeljev in sorodnikov; ali jaz teh dobrot nisem znal ceniti. Nisem občudoval lepot in prednosti moje domačije, ker drugih krajev poznal nisem. Prevzel sem se v dobrotah. Nobena stvarica nobena rastlinica ni vzbujala več v meni občudovanja vsemogočnosti Stvarnikove, ki mi je priredil tako lepo stanovanje ter ga okrasil z vsemi zemeljskimi lepotami. Za vse te dobrote, ki sem jih vžival v domačiji, pa nisem bil hvaležen, ne svojim dobrim starišem, ne materi naravi in ne vsemogočnemu Stvarniku, od katerega vse imamo. Ravno nasprotno sem ravnal. Dobrote, katere sem prejemal od svojih sozemljanov,

povračal sem z nehvaležnostjo, spoštovanje in čišlanje z opravljanjem in — — — — —

Uvidim; sedaj še le uvidim, da sem bil nevaren škodljivec svoje domačiji, katera menda nima človeka, ki bi me miloval. O ima ga, ima; še celo dvoje bitij žaluje po meni. Saj nobeno materino srce ni tako zakamenelo, da ga ne bi nesreča tistega omečila, ki je imel svoje prvo stanovanje najbližje njega. Nobeden oče, in če je še tako strog in če bi mu bila pravičnost še tako sveta, ne more nesrečnežu, v jami zaničevanja ležečemu klicati: „Prav se ti je zgodilo!“ Kajti po njegovih žilah teče ista kri, po njegovih kosteh pretaka se isti mozeg. Nima pa moja domačija tudi bitja, ki bi bolj žalovati moglo, kakor žalujeti ravno dve: oče in mati; kajti moja hudobija ne leži le na meni in osramoten nisem samo jaz, temveč zadevate obe v veliki meri tudi moje stariše. Pa stariši in moji domačini dali bi se s časoma utolažiti, ko bi ta sramota in po njej pozročena žalost ostali le v domačej hiši. Ali vem, da gre taka novost, kakor lepe pesmi glas, v deveto vas — — — — —

Nesrečna moja domačija! ti dala si mi zibelko, ko sem kot novorojenec zagledal v tvojem naročju beli svet; — meni, ki si morda od mene pričakovala, da te bom proslavil ali z umnim

gospodarstvom doma ali s hrabrostjo v vojski. Bode-li tebi zacelila kedaj ta rana, da bi mi mogla dati, ko bom se ločil iz tega sveta, grob za večni počitek? Smem-li upati, da bodo klicali tvoji zemljani, gredoč mimo moje gomile, tolažljive besede: „Daj mu Bog večni mir in pokoj, večna luč naj mu sveti!?”

Sedaj še le vém, ko bivam na tujem, kaj mi je bila domačija. Sedaj še le vém, kako sladka je beseda „domovina“. Sedaj še le vém, kakšna čustva so navdajala pesnika, ko je zlagal pesem: „Bodi zdrava domovina, Mili moj slovenski kraj!“ in uno: „Beseda sladka, domovina, Ne prideš več mi iz spomina“. — Tudi jaz pošiljal bi svojej domovini pristrčne pozdrave, zdihljeje globokega čustva in izraze neizrekljive ljubezni in spoštovanja, ko bi je ne bil tako razžalil, ko bi bil prepričan, da bi ji mogel kedaj še za vsa razžaljenja zadostiti, in da bi sploh ona moja zadostila sprejeti hotela, potolažila se ter me sprejela spet v svoje naročje. Ali moj up je šel po vodi in moram le še zdihovati s pesnikom:

Tihe, ljubljene doline!
Rad sem trgal cvetje vaše;
A na zerlji vse premine;
Konec radosti je naše.

V.

Koliko svetá bi pač prehodil, ako bi na plnem hodil na dan toliko, kolikor hodim v tej sobici, ki je dolga le 8 majhnih korakov. No, če hodim hitro ali počasi, čas vendar le enakomerno teče. Srednje hoje naredim v jednej uri 3216 korakov. Postojim ali v tem ali v unem kotu, nikjer ne najdem novih mislij, nikjer tolažbe, nikjer miru. Koliko vzdihljejev, globokih vzdihljejev, ušlo mi je uže iz mojih tesnih prsij, tolažbe in odpuščenja proseč tistega, ki je vsevideč in vsevedoč. Pregovor pravi: „Kedor moliti ne zná, naj se na morje podà!“ jaz pa rečem: Kedor pobožno ne moli; kedor je pri molitvi raztresenih mislij; kedor le takrat moli, ko druge vidi, ali pa moli le zato, da bi ga drugi videli, tacega naj pošljejo le za par dni v — ječo! Tukaj se uda zopet volji božji; tukaj bode se zopet priporočal božjemu varstvu; tukaj bode pred molitvijo pravilno delal križ, sklepal roke k molitvi ter med molitvijo oziral se v kot, išoč razpela in svetih podob, a zamán. Takrat, in če je bil nekedaj še tako trdega, za verské reči zaprtega srca, takrat, rečem, storilo bode se mu prav milo v srcu. Zamislil in v duhu prestavil bode se v domačo hišo; spoznal bode, da je pač v mnogih rečeh, na katere še niti mislil ni, zaslužil, da ga je zadela roka

pravice, ter ga poslala v vice tega svetá. — —

Čuj! Zvoni. V cerkev vabi. Koga vabi v cerkev? Vse ljudi brez razločka; bogate in revne, mlade in stare, zdrave in bolne, žalostne in ve-sele, pobožne in grešne — tudi mene. Gredo - li vsi ljudje v cerkev? Oh, koliko jih ne gré, in — Bog moj — kakšni so njihovi izgovori. Tudi jaz bil sem nekedaj takšen. Kolikokrat vabil je zvon mene zastonj v cerkev. Kolikokrat ostal sem raje v postelji, ali v poletnem času v hladnej senci, nego bi šel, kamor me je vabil zvon. Kolikokrat prigovarjali so mi stariši, da bi šel h krščanske-mu nauku, pa vsakokrat našel sem kak izgovor, — ničev izgovor, ki je obveljal prvokrat, drugi-krat — vsakokrat. Koliko zlatih zrníc bi bilo padlo na dobro zemljo — v moje, takrat še nepo-kvarjeno srce, ter obrodilo stoteren sad, ko bi bil šel v cerkev. In morda, morda ne bi bil danes tukaj! — — — — —

Oh, koliko dneva preteklo je uže danes. Ko-liko minut izlilo se je v neskončno večnost!

Koliko dobrega storili so uže danes sebi v časni in dušni večni prid ljudje, ki uživajo prostost, zlato svobodo. In jaz, kaj pa sem jaz uže danes storil dobrega? Opravil sem svojo jutranjo molitev; odmolil rožni venec, proséč Boga milosti, da bi

voljno prestal zasluženno kazni, pobožno živel ter kedaj vreden postal obljud Gospodovih. Hodim po sobici sem in tje užé od ranega jutra, takó, da postajam truden. Slab in medel sem, kakor medved, ko pride v pomladi prvič iz brloga, in vendar ne dobim še tako kmalo zajutrka — hlebčka kruha, ki bode ob enem, če mi ga kaj preostane, tudi moja večerja. No, pa bom spet čital v užé večkrat napominanej knjigi — — — — —

Še eno skušnjo ima prebiti mladenič, če hoče dobiti domovinsko pravico v povodnem rajú. Danes gleda v zrcalu sliko, ki mu predstavlja njegovo domačo hišo. Pred hišo vidi staro košato lipo. Pod lipo stoji miza; okoli mize sedi oče z domačimi, pričakujé južine. Mladenič smehlja se prav zaničljivo temu prizoru, mrmrajoč na polglasno besede: „Mene še manjka; nič ne dé, pa ostane unim več kislega mleka in kruha — — — — —“. Sedaj pa zagleda še eno osebo na sliki. Pod streho pred vežnimi vrati stoji, kakor bi ravno iz veže stopila, ter nese v rokah veliko skledo. Mladenič spozna osebo. Kakor bi strela v njega udarila, pade na tla, izgovorivši dvakrat besedo: „mati, mati!“ — — —

Ogledalo je zatemnelo. Deklica, tresoča se na vsem životu, pogleda še enkrat na tleh ležečega mladeniča, potem pa se obrne od njega ter se poda v svoje bivališče. Mladeniča pa je vrgla voda spečega na breg jezera, kjer so ga našli ribiči. Previdno so ga vzdignili ter nesli k njegovim starišem. Ko se je prebudil, ležal je v materinem naročju. Mati od velicega veselja, da je dobila sinka zdravega nazaj, ni mogla govoriti, le solza za solzo padala je na sina. Tudi on ni ničesar družega govoril, nego ponavljal je vedno besedo: „mati, mati!“ — — — — —

Močno, milo, sladko je res ime „mati“! V tem imenu združene so nezapopadljive bolečine,

največa skrb in najbridkejša žalost; a združena pa je v njem tudi največja ljubezen, največa zadovoljnost in največe veselje.

Koliko skrbi ima pač vsaka mati z majhnim otrokom; a izkušeni stariši pa pravijo, da z do-
raščanjem otrok rasto tudi skrbi. In ravno skrb za otroke stori vsakej materi težko smrt. Še po-
božna Hedvika, bogata carigrajska meščanka, ni mogla umreti, dokler ni blagoslovila svojih dveh pridnih sinov z besedami: „Kar sem vaju dobrega učiti znala, povedala sem vama zvesto in pošteno. Storita zdaj tako! Ljubezen božja in Jezusa Kri-
stusa ostani v vajinih srcih! Ne privolita nikoli, tudi ne v najmanjši greh! V nebesih se bomo zopet videli!“

Oh, koliko enacih slučajev, o katerih sem ali bral, ali pa mi jih je pravila stara mati, vriva se mi v spomin. In pri vsakem moram vzdihniti ter reči: „O, srečna mati, srečen sin!“

Tudi jaz imam dobro mater, ki me je rodila v nepopisljivih bolečinah, z največjo skrbjo nego-
vala ter storila vse, vse za moj telesni in dušni blagor. Tudi moja mati imela je z menoj veliko veselje, ako sem se v šoli pridno učil in pozneje, ko sem se rokodelstva učil, ako me je moj moj-
ster hvalil. Prav živo spominjam se še, kako je žalost trgala materino srce, ko sem jemal slovo

od domačih kakor vojaški novinec, in tudi nepopisljivo veselje moje matere mi je še živo pred oči, ki je navdajalo tudi njeno srce, ko sem pozdravil domače kakor doslužen vojak. Ali vsako žalost prekosila je žalost, katera je navdajala materino srce takrat, ko sem šel, poslavjaje se le na tihem, v — ječo. Alise bode tej žalosti primerno veselila moja mati mojega prihoda? Ali smem upati, da me bode pričakovala odprtimi rokami? Ali me objame in poljubi kakor me je nekdanj? Ni ji li tolika srčna bolezen, tolika žalost in sramota, katero sem ji povzročil jaz, zadušila nepopisljive materine ljubezni? — — — Mati, moja mati! Iz daljave vas kličem ter klečé prosim odpuščanja. Ne recite, kakor je nekdanj špartanska mati rekla svojemu iz vojske pobeglemu sinu: „Nečem sina te poznati“. Nekdanj ganilo vas je moje otroško jokanje, naj vas sedaj gane močno, milo, sladko ime „mati!“

VI.

Kaj neki pomeni, da danes nisem dobil toliko kruha, kakor drugekrati? Bom videl, kaj pride. —

Današnji predpoludan pa teče neizrečeno počasi. Danes mi pa tudi nič posebnega v glavo ne šine. Knjigo moral sem vrnoti, druge pa dobil nisem, da bi vsaj kaj čital. — Ura bije! Hvala Bogu, poldvanajst je udarila; predpoldan gre torej h koncu in kosilo se bliža. Doglej pa še 1608 korakov.

— — — — —

Ropot se sliši. Vrata se odpirajo in zapirajo. Uže vem; kosilo delijo. Kmalu pridejo do mojih vrat. — — — — — „Danes imaš post; ne dobiš torej kosila!“ Tako zaklical mi je paznik skozi luknjo v vratih, ne da bi odprl vrata. — Moj Bog! kako težko sem pričakoval kosila, še težje pogrešam ga sedaj. Hlebček kruha in vrček vode je torej moja današnja hrana. Ako je ta post kazen, potem je to gotovo občutljiva kazen; kajti včeraj ni bilo večerje, danes ves dan le hlebček kruha in vrček vode, to je gotovo najslabejša hrana za človeka. Sicer ne delam nič in torej še prav za prav tega ne zaslužim. Pa domá preteklo mi je tudi mnogo dnevov, da nismo imeli posebnega dela, pa vendar naša hrana zato ni bila slabejša. Vem, da ta teden ni kvatern; vém tudi, da jutri ni noben zapovedan praznik, zato pa tudi lahko umem, da je ta moj post kazen. In prav je tako! Koliko let preživel sem užé v svobodi; koliko minulih kvaternih in drugih zapovedanih postov imam užé za hrbtom, za katere se niti zmenil nisem. Kolikokrat sem torej grešil proti cerkvenim zapovedim, in to takrat, ko bi se bil lahko postil; kajti moj želodec bi se zadovoljil s tem in moje telo zaradi tega ne bi bilo oslabelo. Česar torej nekedaj nisem hotel storiti za plačilo božje, to moram se-

daj storiti, ne da bi si pridobil s tem najmanjšo zaslugo za nebesa. Ta kazen pa menda ne maščuje samo mojih nekedaj prelomljenih postav, ampak še druge enake pregrehe, kakor: požrešnost in nezmernost v jedi in pijači in druge, ki iz teh izvirajo. Neizmerno uživanje upijanljivih pijač je malo ne vsakokrat uzrok prestopkov svetnih in cerkvenih postav; kajti, dokler je človek trezen, ima dušo v svojih rokah, kakor pravi David: „Moja duša je vedno v mojih rokah, in tvojih zapovedi nisem pozabil“. Ako pa se človek upijani, tedaj mu uide duša iz njegove oblasti ter postane v razuzdanosti nepokojna. Nepokoj pa ni le samo skušnjava; on je tudi izvir, iz katerega in po katerem prihaja največ skušnjav. Sedaj je duša morda žalostna zaradi uboštva, bolezni, zaničevanja i. dr.; kaj tacega težko prenaša in da bi bila od tega zla rešena, išče pripomočkov, da bi se ga znebila. V tem ima duša prav; kajti po svojem natornem nagibu želi si vsak le dobro, in hoče odstraniti to, kar se mu dozdeva hudo. Ali kakšni so pripomočki, katerih se mnogokrat v takem nepokoju, nepotrpežljivosti in žalosti človek poslužuje? Navadno taki, ki telo in dušo pogubijo; kajti v takem slučaju pozabi duša na Boga, zanese se na svojo lastno moč ter pričakuje svojega rešenja od svoje lastne skrbi in svojega prizadetja. V

tem položaju, ko je duša kakor riba v motnej vodi, priteče še hudi duh se svojimi mrežami, da jih na vseh straneh nastavi. Te mreže so : 1. skušnjava, 2. poželjenje, 3. privoljenje ali izvršitev.

Na vse to in vsega tega pač nisem nikdar premišljeval, ko sem bil še svoboden. Sedaj pa pač dobro vém, kako pomenljive so besede Gospodove : „Molite, da v skušnjavo ne padete“. Skušnjava je za človeka to, kar je volk za jagnje. Kakor je volk gotova smrt jagnjetova, tako je skušnjava gotova poguba za človeka, ako ne beži pred njo. — O, sedaj mi je vse jasno. Sedaj zamogel bi poučevati tudi druge v tem, v čemer sem bil nekedaj sam pouka potreben.

V kratkem bo god moje sestre ; moram ji pisati. Pa kaj in kako ji naj pišem, da ji vzbudim pomilovanje za sebe, četudi vém, da mi je vedno bila dobra, ljubezniva sestra. Tako-le ji pišem :

Preljuba sestra !

Veselje, ob enem pa tudi žalost navdaja mi srce, ko Ti pišem to pismo. Veselje zato, ker se veselim Tvojega približajočega se godu in da si ga zdrava čakala. Žalost pa mi trga srce zato, ker me je usoda spravila v kraj, od koder mi ni mogoče pohiteti k Tebi, da bi Ti podal roko ter Ti

osebno čestital k godu. Pa ker je bila to volja božja, tedaj tudi upam, da me Bog ni še zavoljo tega zavrgel, ampak poslal me tu sem, da bom pozneje, ko bom zopet svoboden, tembolj znal ceniti svobodo, ter tem gotoveje povrnol se zopet k njemu, na katerega sem v trenutku, ko sem ponesrečil, pozabil, in pozabil, da njegovo oko vselej in povsod čuje nad nami. Zato tudi upam, da me usliši ljubi Bog, ko bom ga na dan Tvojega godú goreče prosil z besedami: Neskončno dobrotljivi Bog, podeli mojej sestri zdravje, ohrani jo skozi vse življenje v svojej milosti ter blagoslovi vsako njeno delo prav obilo, da bo mogla brez zemskih nadlog le tebi služiti in vedno le tebe poveličevati!

To so, preljuba sestra, moje srčne želje, katere bom pošiljal na dan Tvojega godú Vsemogočnemu v sveta nebesa. Upam, da Ti bo to vezilo ljubše, nego minljivo blago tega sveta. Prosim pa tudi Tebe in vse domače, da tudi Vi na mene ne pozabite, temveč prosite, da bi mi ljubi Bog podelil milost, da voljno prebijem vse trpljenje ter se po prestani kazni srečno povrnem v ljubo domačijo.

Prav srčno pozdravljam Tebe in vse domače
Tvoj Te iskreno ljubeči brat N.

VII.

Kaj prinese neki današnji dan? Jutranjo molitev sem uže opravil. Sobo prekorakal sem tudi užé sto in stokrat. Kazalec na zvonikovej uri pomika se menda na sedem. Kmalu mora priti zajuterk. Oh, ta kmalu! tukaj je kmalu pol večnosti. Ko bi se človek mogel mislij znebiti, vse spomine zatreti in — vest zadušiti, potem bi ložje prebil v tej samoti. No, potem bi tukaj po dnevi stal, po noči pa ležal, kakor stoji ali leži živinče ure in dneve na cesti pred vozom ali pa v hlevu, in vendar je mirno in morda tudi zadovoljno. To pa zato, ker žival nima duše. Ako bi pa človek hotel rešiti se mislij, zatreti spomin in zadušiti vest, tedaj bi moral svojo dušo umoriti. A duša pa ni umrjoča. To vé vsak otrok, ki hodi v šolo. Duša nam poraja misli in vzbuja vest; kar nas vznemirja, provzroča v srcu žalost in stori, da je kazen resnično kazen, da je ječa ostuden, sramotilen kraj, kraj neopisljivega dušnega trpljenja. Vzbujena vest je tisti kragulj, ki v našem srcu kljuje od zore do mraka. — — — — — Umevno je torej, zakaj več jetnikov zboli na umu. Mogoče je pa tudi, da ima svet ljudij, ki se nekako dobro počutijo v ječi. Seveda ima tak človek spečo vest, katera pa se gotovo vzbudi enkrat,

če ne prej pa slej. — — — — —

Čuj! ključ je zahreščal. — — — — —

„Tu imaš kruh, pa pojdi na dvorišče, tam boš pletel slamo!“ zaklical je paznik skozi vrata. Z veseljem grem za njim, vsaj pridem zopet enkrat na sveži zrak, kjer bom gledal sinje nebo. — —

Ko sem prišel na dvorišče, našel sem tam užé mnogo nesrečnih sodrugov. Pozdravil sem nje; nekateri so odzdravili, nekateri so me samo pogledali, a zopet drugi me niti zapazili niso. Paznik odkaže mi prostor, izroči snop slame in štrečno nitij ter mi naznani, da dobim za 60 sežnjev dolgo kito 8 krajcarjev.

Moji tovariši bili so zeló zgovorni. Pravili so pripovedke o strahovih, reševali zagonetke i. t. d. Najbolj zanimalo so me povesti o strahovih; kajti večjidel bile so takšne o jetniških strahovih.

VIII.

Danes je nedelja, Gospodov dan. Včeraj sem zvedel, da daues pojdemo v cerkev. Oh, kako teško pričakujem tega trenutka. V cerkev pojdem, pa v tej obleki? Ni torej dovolj, da se sramujem samega sebe, ko sem sam v tej majhnej sobici, kjer me nikdo drugi ne vidi, kakor jetniški paznik in Bog,

v zasmehovanje bom še vsemu mestu, vsej fari. Oh, kako sem neumen; namesto da bi bil ponižen zljubi se mi biti gizdav, ko vendar dobro vém, da ljubi Bog ne gleda na našo obleko, marveč na naše srce, v katerem biva naša duša. In le ona bo enkrat sojena, ne pa naše nečimerno telo. Skrbeti nam je torej, da ohranimo svojo dušo vedno v praznjej obleki, ne le ob nedeljah in praznikih, kajti vsevideči Bog vidi jo po noči in po dnevi in ljubi Jezus je vedno njen gost — — — —

Ključ je zahreščal; sedaj pojdemo v cerkev.
„V cerkev!“ kliče paznik v vsako sobo.

Pobožnost je opravljena. Zopet sem v sobi. Ali kaj bi rekel, ako bi me kedo vprašal, kje sem bil. Ne morem reči, da bi bil v cerkvi, pa tudi ne, da nisem bil. Prostor, kjer smo bili zbrani nesrečneži mej svetim opravilom, je v najvišem nadstropju tik cerkve tako, da bi se skozi tri okna videlo v cerkev, ako ne bi bila z železno mrežo zaprta in razven tega ne imela slepih šip. Sliši se glas orgelj in zvonček naznanja poglavitne dele sv. maše. Na spodnji steni te sobe visi podoba, predstavljajoča Jezusa z njegovimi učenci v trenutku, ko je bila pri njem spokornica Marija Magdalena. V levem kotu visi sv. Razpelo. Ob desnej

steni stoji omara, na njej pa je podoba Nj. Veličanstva presvitelega cesarja Frančiška Josipa I. Ob desnej steni stoji velika železna peč. V sprednjem delu te sobe je tudi šolska tabla, miza za učitelja in 4 šolske klopi; kajti vsak dan eno uro poučuje učitelj tiste jetnike, ki niso nikdar v šolo hodili, oziroma tiste, ki še niso šoli zadostili in še niso polnoletni. V tem prostoru torej, ki je dolg kakih 15 m. in širok kakih 6. m. in ki ni šola ne cerkev, stali smo molčé, kakar voli na sejmišču, dokler nam niso pazniki veleli oditi. Pri vhodu ni blagoslovljene vode — — — — —

Moj Bog! kako sem se vendar varal. Ves teden sem se veselil, da pojdem danes v cerkev na kar mej tednom niti mislil nisem, ko sem bil svoboden. Morda sem nekedaj zato hodil v cerkev, ker sem oblekel takrat lepšo obleko, videl tam ljudij iz vse fare, oziral se po nečimernem svetu, sešel se s tovariši in pogovoril ž njimi tedenske dogodjaje ter čestokrat zašel ž njimi v krčmo. No, molil sem sicer tudi, pa ne vé m, če sem kedaj presodil svojo molitev: je-li bila zbrana, pobožna in Bogu dopadljiva. Na altar, kjer so se vršile skrivnosti božje, ozrl sem se menda redko kedaj, kamo še le, da bi jih bil, v nje zamišljen, s ske-sanim srcem premišljeval. Za veličastno cerkveno

petje in orgljanje bil sem menda nekedaj tudi gluha, četudi sem uže takrat vedel, da je lepa cerkvena pesem tudi molitev, ki doneča proti nebu, kaže našim dušam pot v srečno večno domovino — v sveta nebesa. Danes bi bil rad gledal tje, kjer se je na neviden način daroval naš ljubi Jezus za naše grehe. Rad bi bil videl častitljivega duhovnika, čegar telo je sicer bilo pred njegovimi verniki, a njegov duh bil je ondi, kjer se neprenehoma poje velika pesem: „Svet, svet, svet Bog Sabaot. Nebo in zemlja sta polna Tvoje časti!“, a ni mi bilo mogoče, ker nisem vreden, da bi šel v Gospodovo hišo — svoboden, kakor gredó neomadeževani verniki brez razločka na stan, ali kake druge posvetne posebnosti. In prav je tako! Ker sem v sreči pozabil na Boga ter se nisem štel srečnega v njegovej hiši, da mi jo je zaprl ter mi odkazal samotni prostor, kjer naj preišlujem svojo zanikerno, grešno minolost. Koliko zimskih jutra minolo mi je, ko sem se uže do juternice dovolj naspal in bi bil lahko vstal ter šel vsaki dan k sv. maši; a lenaril sem raje v postelji. Koliko poletnih jutra mi je minolo, da sem brez vsega dela čakal na zajuterk. Vsaj takrat bil bi se lahko udeležil daritve sv. maše, ko me ni vezalo delo na dom. O danes bi rad posnemal sv. Izidorja, ko bi ga mogel, a ni mi mogoče. In prav je tako!

Saj sem poznal njegovo pobožno življenje užè izza šolskih let in ga vendar nisem posnemal. Takrat bi si bil ložje izprosil od Boga blagoslova za svoje delo in vsako početje, kajti bil sem še neomadeževan in morda še v milosti božji, kar pa danes gotovo nisem. O, sedaj vém, da sem o solčnem svitu taval po temoti, ogibal se lepih potov, po katerih bi bil došel do časne in večne sreče. Okusno, telo in dušo poživljajoče sadje sem zaničeval ter sezal po strupenih jagodah. Boga poveličujoči glas slavčkov bil mi je zopern, a krokarja poslušal sem zamaknen. Duha šmarnic nisem mogel prenašati, a volčjek dišal mi je prijetno. Imel sem tedaj zdravi očesi, pa sem bil slep; imel sem zdrava ušesa, pa sem bil gluh; imel sem tanek voh, pa nisem hotel vohati. Razven teh darov dal mi je Bog še dar govora. Kako pa sem se posluževal tega daru božjega? Mnogokrat prav napáčno. Ko bi moral odgovarjati, sem molčal, in ko bi moral molčati, sem govoril. Da, še celo pozdrave Vsemogočnega sem preziral. Kako to, vprašal bi morda kedo; saj Oče nebeški dandanes ne govori naravnost z ljudmi, četudi je vselej in povsod mej njimi? — On je postavil zlato solnce na nebeški obok. Zjutraj, ko solnce vshaja, pošilja ljubi Bog po njem vsem svojim stvaricam prvi pozdrav: „Dobro jutro“, ter njim podeljuje novo moč za

početi dan. Ko se v poletnem času sprehajamo po polju, veseleči se bogate žetve, pozdravlja nas ljubi Bog po pripogibajočem se klasju: „Dobro došel v mojej shrambi!“ Ko se sedamo okoli mize h kosilu, blagoslavlja nam jedila: „Naj vam tekne, naj vas okrepi!“ Ko se pošteno veselimo mej seboj kliče nam: „Veselite se zemljani, kakor se vesele moji nebeščani, a skrbite, da pridete kedaj med njé!“

Ko nam žalost naše telo in dušo pretresa, tolaži nas z milimi besedami: „Žaluj! žalovati moraš, kajti poslal sem ti nezgodo, da se učiš ceniti srečo, ter da se v gmotnem blagostanji ne prevzameš, temveč začneš misliti in skrbeti tudi za dušni blagor. Povrni se zopet v naročje moje, kajti moja roka te vselej in povsod varno vodi!“ In ko se čutimo zopet v zavetju ter se naša žalost jame spreminjati v veselje, vpraša nas: „Znašli sedaj, kedo je pri tebi in kedo je s teboj?“

— — — — — Oh kolikokrat je ljubi Bog mene tako pozdravljal in me tolažil, a jaz sem molčal. — — — — —

Čuj! ključ je zahreščal. Kosilo dobim. — — — — —

Poldan je minol. Kosilo sem opravil. Kaj pa naj počnem sedaj; mari naj grem malo počivat, kakor gredo moji domačini, dokler ne pride čas, da pojdejo k popoldanji službi božji? Ne čutim

se niti trudnega, niti zaspanega. Pa, ko bi bil doma, vlegel bi se pod domačo hruško na zeleno trato ter bi bral do popoldanje službe božje kaj iz molitvene ali kakšne druge koristne in poštene knjige. Ko bi prišel iz cerkve, povabil bi svoje tovariše na našo trato ter bi jim pripovedoval, kar sem bral. Županov Tone pa bi nam povedal, kar sta novega prinesla časnika: „Mir“ in „Slovenski Gospodar“. Skalarjev Jože pa bi nam povedal, kar je bral v „Domovini“ in „Dolenjskih Novicah“. Vem, da bi se nekateri norčevali, rekši; „kako so modri“, pa naj bi se norčevali; sčasoma bi se vendar prepričali, da so dobre knjige in dobri časniki za mlade ljudi najboljši prijatelji, ki umejo človeka kratkočasiti, voditi ga po varnih potih ter mu tu in tam kazati skrivališča, od koder se lahko opazuje nečimerni svet ter tako razločuje hudo od dobrega, škodljivo od koristnega. Spoznava pravico in krivico ter si s tem blaži srce, vedri duha in krepí voljo za vse lepo, dobro in blago. In tako bi sčasoma postali vsi prav pridni, pošteni in blagi mladeniči, ljubi Bogu in ljudem. Naš krog bi se čem dalje bolj množil in tisti, ki bi nas sprva zasmehovali, bili bi gotovo naši prvi občudovalci. Oh, koliko sem že zamudil v svojem življenju! Vse, kar sem storil po mojem menenju za blagor duše, je tako malo, da se je

v hudobijah mojih razkadilo, kakor d'ım. Kaj pa sem storil dobrega za svoje telo? Pripravil sem je na pot, ki pelje v pogubo, in to gotovo ni nič dobrega. Oh, kakšen račun bi bil to, ako bi ga moral podati Vsemogočnemu v tem trenutku. Sedaj vidim, kako potrebno mi je, da neprenehoma prosim ljubega Boga, da bi me še dolgo ohranil pri življenju. In ravno tako potrebno mi je, da ga neprenehoma prosim: „Ne pelji nas v skušnjavo, temuč reši nas vsega hudega!“ — Vzdigni se torej, revno srce moje! Glej, v jamo sva padla. O, vzdigniva se in zapustiva to zmoto za vselej. Vzdihujva k božjej milosti in imejva trdno zaupanje, da nama pomaga bolj stanovitnima biti. Podajva se spet na pot ponižnosti nazaj. Le bodiva srčna in odslej bolj skrbna. Bog bo nama pomagal, da bova močna zadosti!

K popoldanji službi božji zvoni. Pojdemo-li mi jetniki v cerkev?

Čuj! paznik odpira vrata; morda pa vendar pojdemo. „V cerkev!“

Hvala Bogu! — — — — —

Zbrani smo bili v isteji sobi, kakor predpopoldne. Prišli so tudi č. g. duhovnik, pa ne v mašniškem oblačilu, ampak v svoji navadni obleki.

Prebrali so nam najpoprej sv. evangelje, potem pa pridigovali o treh evangeljskih svetih, ter nam naposled priporočili, naj beremo o tem še v knjigi „Filotea“ in sicer 11., 12. in 14. postavo. Po pridigi molili smo litanije vseh svetnikov. Sedaj smo zopet v sobah zaprti, in vsak ima čas pre-mišljevati svojo preteklost skozi 14 ur, dokler se nam zopet za trenotek ne odpro vrata.

IX.

Včerajšnja pridiga ne gre mi iz glave. Rad bi še bral, kar je o treh svetih evang. zapisano v nam priporočenej knjigi — Filotea. Danes je deževno vreme; ne pojdemo torej na dvorišče slamo plest. Kaj, ko bi prosil paznika za napo-minano knjigo, morda se nahaja v tukajšnji knjiznici. Lahko bi si tudi prepisal ista poglavja, da si jih zapomnim bolje. — — — — —

Hvala Bogu! knjiga je vže tu; papir in svinčnik tudi imam, sedaj pa na delo!

„XI. Postava. O pokorščini. Le ljubezen sama privaja do popolnosti; pokorščina, čistost in uboštvo so pa trije pravi pripomočki, da jo dosežemo. Pokorščina daruje naše srce, čistost naše truplo in uboštvo naše premoženje ljubezni in službi Božji. To so tri mladike duhovnega križa, vendar vcepljene so vse tri na četrto, katera je sveta ponižnost. Tu o teh čednostih ne govorim za take, kateri z obljubami kakega reda slovesno se zavežejo, ker to-le redovnike same zadeva; tudi ne govorim za take, kateri z

obljubami svojevóljno tem čednostim se darujejo. Obljuba sicer pridobiva vsem čednostim obilnejše milosti in zasluge, pa vendar ni potreba, da se jim z obljubami zavežemo, da smo jim le sicer udani. Očitno zaobljubljene postavijo sicer te čednosti človeka na pot popolnosti; vendar zadosti je tudi že, da je le priprosto spolnujemo, in dovedejo nas do popolnosti, zakaj med potom popolnosti in med popolnostjo samo je velik razloček. Vsi škofje, duhovniki in redovniki so na potu popopolnosti, zategavolj pa še niso popolni kar moremo žalibog videti le prevečkrat. Zatorej si prizadevajva moja Filotea! da te tri čednosti vsak po svojem stanu v dejanji skazujeva. Čeravno naju ne postavijo na pot popolnosti, vendar popeljejo naju do popolnosti same. Vrh tega smo pa tako že vsi dolžni spolnjevati te tri čednosti, čeravno ne vsi enako.

Dvojna je pokorščina, prva je potrebna, druga je prostovoljna. Po potrebni pokorščini si dolžna, da si pokorna svojim duhovskim predpostavljenim, škofu, fajmoštru in njih namestnikom. Ravno tako bodi pokorna tudi deželskim predpostavljenim, svojemu vladarju in gosposkam, katere je On čez deželo postavil. Pokorna naj boš zadnjič še svojemu očetu in svojej materi, svojemu gospodarju in svojej gospodinji. To pokorščino imenujemo potrebno, ker nikdo ne sme se odreči dolžnosti, da uboga tem predpostavljenim, zakaj Bog sam njim je dal po njih stanu oblast, da nam zapovedujejo in ukazujejo. Ubogaj torej njim ukazom, ker je to potrebno in tvoja dolžnost; ubogaj tudi njih svetovanji, da postaneš popolen, in če ljubezen ter modrost drugače ne ukazujeta, tedaj ubogaj tudi njih željam in nagnenjem. Ubogaj je, če tebi ukažejo jesti ali počivati; v takih rečeh ubogati ni še nobena čednost, pa vendar bi bil to precejšen pregrešek, ako ne bi ubogala. Ubogaj pri rečeh ki nimajo nobene važnosti; postavim, ako ti ukažejo, da naj oblečeš to ali ono obleko, da naj po tem ali onem potu hodiš, da naj poješ ali molčiš. Taka pokorščina je že velike hvale vredna; pa ubogaj še v teških neprijetnih in težavnih rečeh, in tvoja pokorščina je popolnoma. Ubogaj pohlevno, brez vsega izgovarjanja, veselo in brez mrmranja. Ubogaj iz ljubezni do tistega, kateri je za nas postal pokoren do smrti na križu, in kateri je po besedah sv. Bernarda, rajši hotel zgubiti življenje kakor pokorščino.

Da se navadiš, svojim predpostavljenim lahko biti pokorna, podajaj se rada v voljo tistih, ki so tebi enaki; vdaj se njih mislim v takih rečeh, ki niso hudobne, to pa stori brez vsega prepira in brez svojeglavnosti. Spolnuj tudi rada, kar tvoji podložni želé, da to le pamet pripušča, pa ne ravnaj kruto in trdo ž njimi, dokler so dobri.

Močno se moti, kdor meni, da bi bil ko mnih ali nuna lahko pokoren, ako se brani, tistim pokorščino skazovati, katere je Bog njemu za prednike postavil.

Prostovoljno pokorščino pa imenujemo tisto, v katero se je kdo po lastni volji zavezal, katere nam torej nikdo ne naklada. Sploh si nihče ne izvoli svojega vladarja, tudi ne škofa, tudi ne očeta in matere, še tudi ne vselej svojega zakonskega družnika; prosto pa izvolimo si svojega spovednika in dušnega vodnika. Naj se že kdo, kadar si izvoli spovednika, njemu po kakej zaobljubi zaveže, da bo mu pokoren; ali naj se da nekemu v pokorščino brez zaobljube, oboje imenujemo prostovoljno pokorščino, zakaj ona izhaja obakrat iz naše svobodne volje, in se opira na naše lastno izvoljenje. O svetej Tereziji beremo, da se je zavezala z očitno zaobljubo predniku svojega reda, zraven tega je pa zavezala se s priprosto obljubo še spovedniku Graci-nu, da bo povsem njemu pokorna.

Sploh moramo vsakemu predpostavljenemu pokorni biti v tem, kar zadeva njegovo oblast čez nas. Vladarju moramo pokorni biti v vseh rečeh, katere zadevajo deželno varnost in druge očitne naredbe; duhovskim predpostavljenim v tem, kar zahteva duhovno naše vodstvo; starišem, gospodarjem, sozakonskim v vseh hišnih opravilih; spovedniku in dušnemu vodniku pa v tem, kar zadeva posebno vodstvo naše duše.

Daj, da tebi vsa dela pobožnosti, katera naj opravljaš, tvoj duhovni oče zaukažejo; po takem zadobijo vse večo vrednost, in imajo dvojno dobroto ter milost. Prvo imajo že samo ob sebi, ker so pobožni, drugo pa dobé po pokorščini, s katero se opravljajo. Blagor pokornim, zakaj Bog nikdar ne dopusti, da bi zašli.

XII. Postava. Da je čistost potrebna. Čistost je lilija med čednostmi, ona povzdiguje človeka

skoraj do angeljev. Nič ni lepega brez snažnosti, snažnost človeka je pa čistost. Čistost se pravi tudi, da je poštenost in ohraniti jo štejemo za čast; tudi jej pravimo, da je brezmadežnost, njej nasprotni pregrehi pa rečemo spačenost. Da kratko rečem, ona ima to posebno slavo, da je najlepša in najsvitlejša čednost naše duše in našega telesa.

Nikdar in nobenkrat ni dopuščeno, da bi upotrebovali svoje telo v kako nečisto veselje; le samo v pravični zavezi zakonski nadomestuje se po svetosti zakona pregrešek, ki iz sladnosti izvira. Pa tudi v zakonu se mora pravi namen ohraniti pred očmi, da vsaj volja čista ostane, čeravno v spolnovanji tiste nekaj nespodobnega leži.

Čisto srce je kakor školjka bisernica, ki še kapljice vode ne vzame v se, če ne pade z néba; tako tudi čisto srce nobenega mesenega veselja ne more uživati, če ni v zakonski zavezi, katera je iz nebes izročena. Zunaj zakona v prostovoljnih in le mesenih mislih na to še misliti ne sme.

Prvič, moja Filotea! varuj se vsaktere prepovedane sladnosti; prepovedana je vsaka zunaj zakona, in še celó v zakonski zavezi ni dovoljena, ako nasprotuje namenu in svetosti zakona.

Drugič prepovej si, kolikor le zamoreš, vsako nepotrebno in predolgo razveseljevanje, čeravno bi bilo pripuščeno in dovoljeno.

Tretjič ne navezuj svojih čutov na natorne in postavne sladi v zakonu. Potrebne so sicer namenu, kateremu je ta sv. zakrament postavljen, vendar svojih misli in svojega srca na nje navezati nikdar ne smeš.

Prav nikogar ni, da mu te čednosti ne bi bilo jako potreba. Vdovam je treba močne in srčne čistosti, katera ne sovraži samo pričujočih in prihodnjih nevarnosti, temuč se ustavlja tudi mislim, katere v njih srcih lahko vzbuja spomin na pripuščeno veselje prejšnjega zakona; in ravno zategavoljo so vdove nečistim nagibom bolj podvržene. Zatorej občuduje sv. Avguštin toliko čistost svojega ljubljenega Alipija; zakaj ta je sovražil mesene sladi, in si je spravil iste popolnoma iz misli, čeravno mu v njegovi mladosti niso ostale neznane. Popolnoma zrelo in zdravo sadje se daje shranjevati v slami, v pesku in njegovem lastnem perji; otolčeno in poškodovano pa nikakor ne. Zares se daje še

neomadežena čistost po marsikaterih pripomočkih tudi ohraniti; vendar ničesar ne more obvarovati že omadeževane in oskrunjene čistosti, če ne prav posebna pobožnost, katera je pravi sladkor in méd našega srca.

Mladenčem in devicam je potreba priproste in natanjčne čistosti, da odženejo vsako radovedno misel iz svojega srca, in da zavržejo z resničnim sovraštvom vsako nečisto veselje. Saj zares ni vredno, da bi ga ljudje pozeleli, ker je že po svojej natori bolj živinsko. Skrbno torej naj te duše varujejo, da nikdar ne zgube prepričanja, da je čistost brez izimka boljša od vsega, kar je njej nasproti. Sveti Hijeronim pravi: „Sovražnik močno naganja deviške ljudi k poželenju, da naj bi sladnost okusili; on postavlja jim veliko močnejšo in veselejšo pred oči, kakor je zares; in to jim napravlja dostikrat veliko nepokoja, ker si mislijo neznano reč toliko prijetno“. Mali metulji radovedno obletavajo plamen kadar ga zagledajo, da bi poskusili, če je tudi sladek, ker je tako lep; ta misel jih žene proti plamenu, pa že v prvem naletu se osmodé. Enako se daje tudi mladina tako zgrabiti goljufni in hudobni želji po meseni sladnosti, da najde po mnogoterih radovednih mislih v njej zadnjič še svojo pogubo. Taki ravnaajo bolj neumno ko metulji, zakaj metulji si lahko mislijo, da je ogenj prijeten in sladek, ker je tako lep in svetel. Mladina pa že prej vé, da je to kar išče, nespodobno in nepošteno, pa vendar ne preneha, visoko vrednost prištevati neumni in živinski sladnosti.

Zakonskim posebno, kar se sploh komaj premisli, je čistosti prav potreba; njih čistost ne obstoji v popolnem zdržanji, temveč le v pravični zmernosti. Po mojih mislih je veliko težja zapoved: Jezite se, pa ne grešite, kakor zapoved: Ne jezite se nikdar ne! Ložje je popolnoma se jeze vzdrževati, kakor prave mejnike jej stavljati. Ravno tako je tudi ložje, mesenih sladi popolnoma se zdržati, kakor jo obdržati mej mejniki zmernosti. Posvečena svoboda zakonskega stanú ima sicer posebno moč, da gasi ogenj poželenja, vendar slabost tistih, katerim je ta svoboda dana, lahko zajde od dovoljenega v razuzdanje, od pravice v krivico. Nahajajo se bogatini, kateri ne kradejo iz potrebe, temuč iz lakomnosti; tako tudi ni malo zakonskih, kateri se pregreše po sami nezmernosti in poželjivosti, da-si imajo po

pravici svojega zakonskega družnika, s katerim naj bi bili zadovoljni. Njih poželjenje je podobno letečemu plamenu, kateri semtertje divja, vse požge in nikjer ne obstoji. Močna zdravila jemati je zmiraj zelo nevarno, zakaj če se jih preveč vzame, ali če zdravila niso dobro napravljena, vselej so nam na veliko škodo. Zakonska zaveza je sicer zapovedana, in je deloma tudi ko pripomoček zoper poželjivost ustanovljena, ter je zares prav dober pripomoček zoper njo, pa vendar je le neko močno zdravilo, ki toraj lahko škoduje, ako se ž njim prav pametno ne ravna.

Dostikrat se zgodi, dolgih boleznij še opomnim ne, da marsiktera opravila in dela ločijo može od njih žen. Zatorej je zakonskim dvojne čistosti potreba. Prve jim je potreba, da se popolnoma zdržujeta, ako sta ločena eden od drugega, kar sem ravnokar omenil; in druge jim je treba, da ohranita zmernost med seboj, ako sta navadno le skupaj. Sveta Katarina Sienska je videla med prekletimi veliko duš, ki so trpele grozne muke, ker so oskrunile svetost zakonsko. Tako hudih bolečin pa niso imele zavolj velikosti greha, zakaj ubivanje in bogokletstvo so še hujše pregrehe, temuč zategavoli, ker si taki grešniki iz tega nobene vesti ne delajo, ter dolgo v tem grehu živé.

Spoznaš torej, da je čistost vsem stanovom potrebna. „Imejte z vseni mir in svetost, brez katere nihče Boga gledal ne bo“, pravi apostelj. Svetost pa pomenja tukaj čistost, tako namreč razlagata sv. cerkvena očeta Hieronim in Krizostom ta stavek. Ne, ne, moja Filotea! brez čistosti nihče ne bo Boga gledal; nihče ne bo prebival v svetih šotorih njegovih, kdor ni čistega srca. Zveličar sam pravi: „Psi in nečistniki bodo iz njega zaprti“. „Blagor njim, ki so čistega srca, zakaj oni bodo Boga gledali!“

XIV. Postava. Kako se daje uboštvo v duhu ohraniti sredi bogastva. „Blagor ubogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo!“ Gorje torej bogatim v duhu, zakaj njih je pekel. Bogat v duhu je ta, kdor ima svoje bogastvo v srcu, ali svoje srce v svojem bogastvu; ubog v duhu je ta, kdor nima bogastva v svojem srcu. pa tudi svojega srca ne v bogastvu. Ptice vodomeci si delajo jabolku podobna gnjezda, in pusté jim le eno samo majhno

odprtino na zgoraj. Taka gnjezda spravijo na morsko obrežje in je naredé tako močna in nepremočljiva, da še kapljice vode noter ne pride, če valovi pluskajo nanje. Zmiraj plavajo po vrhu vode, in gospodujejo čez morje, na morji in v morji. Enako, moja Filotea! naj bo tvoje srce zmirom nebesom odprto, bogastvu in minljivim rečem pa zaprto. Če si bogata tedaj skrbno obvaruj svoje srce vse ljubezni do bogastva. Srce mora zmiraj obdržati bogastvo, sredi bogastva naj bo brez bogastva in gospodar bogastva. O ne sili tega nebeškega duha med pozemeljsko bogastvo; zmiraj naj bo nad njim, nikdar pa v njem.

Strup imeti in s strupom zavdan biti, to ste dve čisto različne reči. Skoraj vsi zdravniki imajo strup, da zamorejo njega o različnih priložnostih se poslužiti; zategavolj pa še niso s strupom zavdani, ker nimajo strupa v telesu, temuč le v svojih shrambah. Tako zamoreš tudi ti bogastva imeti, in vendar od njega ne zavdana biti, če ga namreč imaš v svojej hiši ali v svojej mošnji, v svojem srcu pa ne. Resnično bogatemu, zraven pa ubogemu v duhu biti, to je kristjanu prava sreča; zakaj tako ima srečo bogastva za ta svet, zasluženje uboštva pa za drugi.

Moja Filotea! nikdo ne prizna kedaj da je lakomen; vsak odriva od sebe to grdobo in umazanost srca. Nekateri se izgovarjajo s potrebno skrbjo za mnogo otrok, in s tem da modrost tirja, da naj si prihranijo nekaj premoženja. Taki radi rekajo, da tega nikdar preveč ni, ker nastopajo zmiraj take potrebe, katere tirjajo, da bi človek še več imel. Celó največji skopuhi ne priznavajo, da bi bili lakomi, še v svojej vesti ne mislijo, da so zares skopuhi. Lakomnost je močna bolezen, katera dela človeka tim bolj občutnega, čim bolj se razgreje in narašča. Mojzes je videl sv. ogenj, ki je gorel v grmu, kateri pa zgorel ni; nesveti ogenj lakomnosti pa požre in požge skopuha, čeravno ga ne osmоди. Skopuh se hvali s prijetnim hladom sredi najhujega ognja in plamena; svoj nenasitljivi pohlep po denarju imenuje le prav navadno žejo.

Ako stanovitno, goreče in nepokojno želiš blaga, katerega nimaš, tedaj ga želiš krivično, zakaj ti si že prav lakomna. Kdor stanovitno, goreče in nepokojno piti želi, čeravno le vode, ta očitno kaže, da ima vročinsko bolezen.

O moja Filotea! jaz zares ne vem, ali bi bila želja mari pravična, ako bi želeli take reči po pravici imeti, katere so po pravici lastnina nekega drugega. Dozdeva se mi, da bi mi po nezložnosti ali nepriročnosti bližnjega radi zložnost ali priročnost imeli. Mar tisti, ki nekaj po pravici poseda, nima več pravice, da svoje imetje po pravici obdrži, kakor je imamo mi, da si njegovo imetje po pravici želimo? Čemu torej daljšamo svojo željo noter do njegove zložnosti, ob katero bi ga radi pripravili? To poželjenje, ako bi se dalo že reči, da je po pravici, vsaj ni po ljubezni; zakaj mi sami bi nikdar ne hoteli, da bi kdo, čeravno po pravici, tisto blago želel, katero hočemo mi sebi po pravici obdržati. To je bil Ahabov greh, da je želel Nabotov vinograd po pravici imeti, dokler ga je Nabod še bolj po pravici obdržati hotel. Ahab ga je želel goreče, stanovitno ter nepokojno, in s tem je Gospoda razžalil. Zatiraj svoje želje po posestvu svojega bližnjega tako dolgo, moja Filotea! da začne on sam želeči, da bi se ga iznebil. Tako bo njegova žeja opravičevala tvojo željo, in spremeni jo še tudi v delo krščanske ljubezni. Rad dovolim, da pomnožiš svoje blago in premoženje, da je pomnožiš ne le samo po pravici, ampak tudi krotko in po ljubezni. Če preveč visiš na posestvu svojega blaga, in se zanj preveč prizadevaš; če svoje srce in svoje misli nanj obešaš, in le s trepetanjem na to misliš, da bi znala ga zgubiti, tedaj pa za gotovo, veruj mi, da bolehaš za vročinsko boleznijo; zakaj taki pijejo njim podano vodo z neko golt-nostjo, urnostjo in zadovoljnostjo, ki se pri zdravih navadno ne nahaja. Ni mogoče, da bi komu kaka reč ugajala in da bi on vendar ne dobil ljubezni do nje.

Ako si prišla ob svoje blago, in tvoje srce zavoljo tega močno žaluje, ter se utolažiti ne dá, potem veruj mi, moja Filotea! da močno na njem visiš. Ničesar ne pričuje toliko nagnjenja do kake zgubljene reči, ko žalost po njenej zgubi.

Zatorej nikdar ne poželi z velikim poželjenjem blaga, katerega nimaš; tudi ne obešaj preveč svojega srca na to, kar imaš; in ne bodi neutolažljiva na kakí škodi in zgubi, potem znaš upati, da si zraven resničnega bogastva uboga v duhu in zatorej srečna, ker je nebeško kraljestvo tvoje“.

X.

Ura je odbila tričetrt na dvanajst; kmalu dobim kosilo. Morda se je vreme zjasnilo, in potem pojdemo popoldne v dvorišče slamo plest. — —

Vrata se odpirajo. Kosilo je tukaj.

„Tu imaš kosilo, po kosilu pa pojdeš na dvorišče!“ zaklical je paznik odprši vrata.

Hvala Bogù! S prežgano juho in ričetom torej le hitro pod streho, da prej pridemo na dvorišče.

Tako, zopet sem v slami. Pozdravljena mi bodi krpica sinjega neba, kolikor ga vidim nad seboj. Pozdravljena mi srečna lastovka, ki tako veselo žlobudraš na strehi. Prosim te, vzleti v moj domači kraj pogledat, kaj delajo moji ljubi stariši in predragi mi bratci in setrice; so-li zdravi, mislijo-li včasih na me, ali mi odpusté ko sem jim provzročil toliko žalost, in sramoto; vprašaj jih, smem-li po prestani kazni priti zopet domov; ali me ne bodo odgnali od hiše kakor ničvrednega potepuha, temveč sprejeli me kakor skesanega otroka mej svojo družino? Pozdravi mi tudi vse vaščane, potem pa mi pridi praviti, če ti odzdravijo. Pogledi tudi v naš vrt, na polje, travnike in gozde ter mi pridi praviti kaj obeta letina. Dal Bog, da bi se letina dobro obnesla, da bi vsaj ta nekoliko oveselila moje stariše in domačine.

Moj Bog, smem se-li tudi jaz veseliti letošnje letine, jaz, ki 14 dni ne bom doma ničesar delal. Kaj pa pravi sv. Pavel? „Kdor ne dela, naj tudi ne jé!“ Oh, ta misel zagreni mi vsak kos kruha, ko bom zopet užival svobodo. In prav je tako; učil se bom vsaj prav ceniti dobrote, ki sem jih in ki jih bom užival od svojih starišev. — — — —

„No, sosed, kaj pa si tako zamišljen?“ vprašal me je zraven mene stoječi sotrpin.

Odpusti, sosed, odgovoril sem mu jaz, še pozdravil te nisem, kajti moj duh zapustil je za trenutek ta kraj ter pohitel v domačijo k mojim ljubim starišem, bratom in sestram.

„O, saj sem tudi jaz v duhu navadno doma“, rekel mi je na to sosed.

Ne zameri mi, da se predrznem vprašati te, kakšna nesreča te je privedla tu sem.

„Oh, hudo sem grešil“ pravi on. „Hudo sem se pregrešil zoper Boga. Trdo so me kaznovali že tukaj, kako-li me bo še enkrat Bog kaznoval ako mi poprej ne odpusti“.

Ali mi nočeš zaupati svoje bolesi, saj veš, da mnogo lažje trpimo, ako potožimo svojemu prijatelju, kar nam teži srce in vznemirja vest. Vedeti moraš, da nobeden od nas ni brez greha, kajti, kedor je prelomil cesarsko postavo, ta je prelomil ob enem tudi božjo postavo.

Na te moje besede začel se mi je prijatelj odkrivati. „Naj pa bo. Godile so se mi pri živini, na polju, na travnikih, v gozdih, sploh pri vsem gospodarstvu leto za letom vsakojake nesreče. Vse to sem težko prenašal; in to tem težje, ker se mi je zdelo, da daje Bog mojim sovaščanom vso srečo in samo mene tepe. Delal sem noč in dan ter priganjal k delu vsacega, kdor je bil pri hiši za delo. Z bistrim očesom nadzoroval sem vsako delo ter skrbel, da se je vse dobro in o pravem času zvršilo, a povoljnega uspeha vendar nisem dosegel

Ko je moja nezadovoljnost prirasla do vrha, in ko sem užé začel obupavati, vzel mi je Bog še edinega sina. Sedaj začel sem se kregati z Bogom; preklinjal sem, in kakor bi bil stekel, vrgel sem molitveno knjigo skozi okno na cesto ter tudi odstranil božje razpejo iz kota z besedami: čemu si mi tukaj, ako mi ne pomagaš gospodariti. Človek, ki je šel po cesti ter to vse videl, naznanil je moje počenjanje orožnikom, le-ti pa c. kr. sodišču. Začela se je preiskava. Tajil nisem zločinstva, ker me je vest pekla, in ker sem vedel, da moram biti kazuovan, če ne na tem, pa na onem svetu. Upam, da me bo Bog mileje sodil, ako nekoliko zaslužene kažni odslužim užé na tem svetu, in to mi daje moč in milost, da vse težave, ki mi tarejo telo in duha, voljno prenašam“.

Iz tvojih besed sklepam, rekel sem mu jaz na to, da pripoznavaš, da si Boga po krivem dolžil provzročnika svoje nesreče in da si ga torej tudi brez vzroka hudo, hudo razžalil. Ali pa tudi uvidiš in priznaš, da si vso nesrečo, ki se ti je godila pri gospodarstvu, sam zakrivil? to pa je drugo vprašanje. Vendar ti pravim, da ti lahko dokažem, če mi poveš, kako se je zgodila ta ali druga nesreča.

„Kako misliš to? Saj nas naša vera uči, da brez božje volje človeku niti las ne pade z glave; gotovo je torej Bog tako hotel“.

Res je, kar praviš, rekel sem mu zopet jaz; Bog pa je tudi dal človeku svobodno voljo, da stori dobro ali pa hudo. On pa, ki je vsevideč in neskončno pravičen, potem poplača, kar je dobrega, in kaznuje, kar je hudega, natanko kakor si je kdo zaslužil. Z dobrotami nas krep a na našem težavnem potu v večno življenje, s kaznimi pa nas zavrača, ako smo zgrešili pravo pot.

„To je vse res, kar praviš; saj še gospod župnik ne bi ti mogli oporekati v tem, ali tega vendar ne umem, kako bi mogel kdo dvomiti, semli umno gospodaril. Sicer pa si rekel, da mi dokažeš da sem sam kriv te ali druge nesreče, ako ti povém, kako se je to in uno godilo. Začniva torej! Poginila sta mi dva vola, ker ju je pastir napasel na rosnej detelji“.

Da ljubi moj, za dokaz moje trditve povedal si mi še premalo. Ali si naročil pastirju, naj žene vole v deteljo?

„O, kaj še; saj je porednež popasel celó mejaševo deteljo. Vzbudil sem ga ob 4. uri zarano ter mu naročil, naj pase po mejah, da bodo voli do 5. ure siti, kajti dela imel sem za isti dan čez glavo“.

Vidiš, v tem grmu tiči zajec. Ti si res zelo skrben in priden, in to iz poželjenja po blagu in bogastvu. To poželjenje pa te je storilo malko lakomnega, morda celó malko nevoščljivega, tako, da opravljaš svoja dela z boječnostjo, z nepokojem in naglico. Vsako prenačlenje pa moti našo pamet in naš presodek, in tako nam brani, da bi reč, katero smo začeli v naglici, tudi dobro dovršili. Ti si naročil pastirju, da mora vole napasti v enej uri. Paša na mejah, kjer raste vsakovrstna, dobra in slaba trava — ni kaj prida za živino, za pastirja pa je zelo mučna, kajti paziti mora, da mu to ali ono živinče ne segne po setvi na levo ali na desno. Pastir, poznajoči tvojo strogost, hotel je pa tebe zadovoljiti, dobro vedé, da ne vprašaš, kje je napasel voli. Da si mu dal še eno uro časa za pašo, tedaj bi bil lahko dosegel pastir na slabej paši to, česar mu nikakor ni mogoče doseči v enej uri na boljšej paši.

„Užé v tem slučaju prepričal si me, da sem si bil sam kriv nesreče; enako bi mi tudi dokazal v drugih nesrečnih slučajih, pa pustiva to, saj vidim in pripoznavam, da sem se hudo pregrešil zoper Boga“.

Tako sva govorila z mojim sosedom. Ko pa sva govor končala, povabil me je tretji v vrsti stoječi k sebi z besedami: No, ti, ki razglaš grehe, kakor nekedaj egiptovski Jožef sanje, stopi k meni, da razložiš še meni mojo pregreho. To ti pa naprej povem, da meni ne boš mogel dokazati, da sem si nesreče sam kriv; kajti, če človek ves teden trdo dela in se zato v nedeljo, v cerkev gredè, v gostilni oglasi za en požirek pijače, tam pa najde tovarišev, ki ga zadržujejo tako, da potem malo natrkan nekoliko prepozno v cerkev pride, tam pa nagajivce, ki se mu posmehujejo ter ga po strani gledajo, na polglasno pokrega in njim malo s pestjo požuga, vse to pa kak sitnež, ki misli da je užé z eno nogo v nebesih, orožnikom naznani, — s tem, mislim, človek ni še toliko pregrešil, da bi se moral potem za to dva meseca sušiti v ječi“.

No, moj ljubi, tako sodiš ti samega sebe in svoje pregreške; kako pa te sodijo drugi ljudje, tega pa ne veš. Vsak človek sodi sebe užé iz samoljubja najmileje, a v svojega bližnjega pa meče

polena. Kako se užé bere v sv. evangelji: „Ti vidiš pezdir v očesu svojega bližnjega, bruna pa v svojem očesu ne vidiš!“ S tem pa te jaz nikakor nečem soditi, kajti kedor sodi, bo sojen in kedor pogublja, bo pogubljen, pravi Izveličar. Vendar pa bi rad s teboj premišljeval tvoj pregrešek, ker si me zato povabil k sebi. Vidiš, ljubi moj, takrat, ko si stopil prvič na pogubno pot, bil si namenjen iti v cerkev, a zašel si v krčmo. Hotel si stopiti v sredino bogoljubnih, a padel si v jamo razbojnikov. Namenjen si bil iti Boga častit in hvalit, a šel si ga zasmehovat in žalit. Pa ne samo to, da si sam grešil, temveč še druge vernike si motil v pobožnosti. Tak čin pa ni samo prestopok božje, temveč tudi kazenske postave, in bolje bi bil storil, ako bi se bil takrat vrnil domov in ne bi šel v cerkev; kajti, ko si stopil v cerkev, videli so te ljudje nekoliko zmešanega ter so te takoj obsodili. Ti pa si videl v njihovih pogledih in smehljajih zaničevanje, in obsodil si jih v istem trenutku. Kedo iz med vas je pravično sodil, to vé sam Bog; kajti naše sodbe, katere sklepamo pod vplivom vseh človeških slabostij, so navadno krivične. — — — — —

„K počitku!“ zaklical je paznik. S tem klicom pretrgal je najin pogovor in zaključil za danes naše delo. Sedaj pa smo zopet vsak v svojej luknji. — — — — —

XI.

Moji zapisniki se množé, četudi moja pre-mišljevanja pojemajo. Pa nič ne dé, saj uvidevam če dalje bolj, kako nečimuren je svet, koliko zlega se godi po širnem svetu in kako se množé zločini ter polnijo ječe. Ali naj to mene tolaži ter mi olaj-šuje tukajšnje življenje? O ne, nikakor ne; to me ne bi dovajalo k poboljšanju, ako bi sam sebe tolažil s tem, da nisem tukaj sam in da nisem prvi in ne zadnji jetnik. Vsak, kolikor nas je tukaj nadelal si je sam pot v ječo in zatorej tudi: „vsak gorjé naj svoje nosi“.

Kaj neki prinese današnji dan novega? Kak-šne sosede bom neki imel danes v dvorišči?

Vrata se užé odpirajo.

„V dvorišče!“ — — — — —

„Dobro jutro!“ slišal se je danes od vseh stranij pozdrav, ko smo prišli v dvorišče. Prav po mojej želji dobil sem danes na levej in desnej nova soseda. Nekoliko časa bili smo vsi tiho. Ta molk pretrgal sem jaz s tem, da sem vprašal svojega soseda na levej strani, od kod je in, kar je pri jetnikih užé najnavadnejše vprašanje, „zakaj si tukaj? Ni se obotavljal, takoj začel mi je praviti, da so bili fantje z dekleti iz dveh vasij skupaj v krčmi na plesu; da so fantje iz sosednje vasi začeli

njegovej družbi nagajati s tem, da so ž njihovimi dekleti plesali in preprijazno ž njimi občevali, kar je provzročilo najpoprej srpe poglede, tem je sledilo navskriž razžaljivo zbadanje, zmerjanje, za zmerjanjem pa je pričel tepež, ki se je končal s tem, da so bili nekateri smrtno ranjeni z noži. Zmagovalci, med katerimi je bil on, ki pa tudi niso šli domov sé zdravo kožo, dobili so za to po 8 do 13 mesecev teške ječe ter imajo plačati sodnijske stroške in vsak za sebe jetniške stroške tako, da marsikateremu ne zaseže njegova dedščina.

„Pa boljše ste jo vendar skupili kakor jaz“, oglasil se je sosed na moji desni ter začel pripovedovati: „V našem kraju zaplodili so se zajci tako, da tičita za vsakim grmom po dva. Kako so ti hudirji škodljivi, znano je vsakemu. Dvojica teh škodljivcev prisvojila si je moj zelnik za letna prenočišča. Nastavil sem jima zanj. Dobil sem oba ter ju poslal, kamor se spodobi — v želodec. Najemnik lova je to izvedel ter me tožil. Pri obravnavi nisem tajil, marveč ponosno sem povedal, da mi je pečenka prav dobro dišala, in da bom tožil i jaz najemnika lova, ako mi zajci prihodnjo zimo poškodujejo kaj dreves. Po tej mojej izjavi poučili so me, koliko pravice imam jaz do zajcev, imenovali me tata ter mi prisodili 4 mesece ječe, in to zato, ker je najemnik rekel, da me ima že več let na sumu, da mu kradem zajce“.

„E, kaj to; to je navaden slučaj; dandanes vé uže vsak otrok, da ima pravico divjačino loviti samo najemnik lova in tisti, kateremu je to dovolil najemnik in ki ima od c. kr. okrajnega glavarstva lovski list in dovoljenje, da sme nositi puško. Ali moj slučaj je čisto kaj družega“. Tako je začel govoriti drug jetnik. Ker smo vsi utihnili, lahko si je mislil, da nas bo zanimalo njegovo pripovedovanje, in nadaljeval je tako-le: „Lansko leto meseca septembra kosili smo ota^vo na grajščinskem travniku. Bilo nas je 10 môž in 6 ženskih, ki so pomagale sušiti. Govorili smo o tem in onem. Prišel je tudi govor na dve gospodinji, ki ste se ravno takrat tožili zaradi gosjih jajec. Lenka toži Uršo, ker ji noče dati jajec, katere je njena gos zlegla za Uršinim svinjakom v plevnjaku. — Lenka priseže, rekel je nekdo. In jaz sem rekel na to samo te-le besede: — E, Lenko pri sodišču uže poznajo. Ona priseže, če je potrebno, tudi za polič vina. — Lenkin boter, ki je bil mej nami, potegnil se je za njo, povedal ji, kar sem jaz rekel, ona me je tožila zaradi razžaljenja, a sodišče je reklo, da to ni le razžaljenje, ampak o b r e k o v a n j e. Obrekovanje pa je baje hudodelstvo. Namerili so mi tedaj 7 mesecev ječe. No, sedaj pa sodite, je-li pravica na svetu!“

Hotel sem premišljevati kazenske slučaje, o

katerih sem danes slišal, pa moji tovariši pričeli so se ravno pogovarjati, kako nepravilno je prę to, da nekaterega tako hudo kaznujejo, mej tem, ko neizmerna množica enacih in še večjih grešnikov uživa svobodo ter je pred svetom neomadeževana in še celó s častmi obdana. Navajali so take slučaje, da me je kar strah postajalo. Ko sem prišel tudi jaz do besede, opomnil sem nje, da na tem niso kriva c. kr. sodišča, temveč tisti, ki take grehe zamolčujejo in jih morda še celó prikrivajo. Kazen pa jim ne izostane. Tudi pred vesoljnim potopom živelo je ljudstvo v groznih pregrehah, in vendar je Bog čakal več sto let, da bi se spokorilo, in je je potem še le, ker se le ni spokorilo, pokončal z vesoljnim potopom. Tudi ljudstvo velikih mest, Sodome in Gomore, opominjal je po svojih služabnikih mnogo let k pokori in na Lotovo prošnjo, naj mu še prizanese, obljubil, da hoče mestoma prizanesti, ako imate vsaj 10 nedolžnih prebivalcev. Ker pa ste imeli le 6 nedolžnih, pokončal ji je z ognjem in žveplom. Tudi jeruzalemčanom prizanašal je 38 let ter čakal, da bi nastopili pot pokore. Ker pa je bilo brezvspešno vse prizanašanje in opominjevanje k pokori, pokončal je tedaj mesto, tako, da ni ostal kamen na kamenu; — — —

O predobrotljivi in neskončno pravični Bog,

kako dolgo pa že nam prizanašiš? Kedaj uže smo zaslužili, da bi nas pokončal z vesoljnim potopom. Imamo-li dandanes družino, ki bi bila vredna Tvojega usmiljenja, kakor je bila nekdanj Noetova osmerica? Ni-li današnji svet z vsemi očitnimi in prikritimi grehi — Sodoma in Gomora? In ti, neskončno dobrotljivi Bog, mu še vedno prizanašiš. Ali ga pokončaš, ko bode najmanje pripravljen na to? — — — — —

XII.

Sanjam ne smemo verjeti, in kdor njim veruje, greši zoper prvo božjo zapoved. Kakó pa je to, da sanjam vendar-le takó radi verujemo? Sanje nam vzbujajo slutnje, katere se res včasih uresničijo, ako si jih dobro razglasamo. Prepričani pa smo tudi, da so sanje, ako si jih prav razlagamo, le duševni odmevi preživelega dneva. Pravijo, da se zdravemu človeku nikdar nič ne sanja, ampak le bolnemu. Naj si bo temu, kakor hoče, sanje niso nikdar kaj prida. Ako smo imeli prijetne sanje, postanemo žalostni, ko se prebudimo, ker so nas sanje varale. Ako pa smo imeli neprijetne sanje, tedaj pa smo tudi slabe volje, ker se bojimo, da bi se nam vresničile. Človeku, ki živi v popolnem zadovoljstvu, ki ima vsega, kar mu srce poželi, uresničujejo se v sanjah vsi prejšnji dan skovani načrti; ko pa

se vzbudi, postane nevoljen, da ne more h kratu izvršiti svojih načrtov, katere je v sanjah videl tako lepo izvedene. Lakomniku sanje lakomnost še povišujejo; kajti česar si je prejšnji dan tako srčno pozelel, to je dosegel v sanjah, in bilo je tako lepo, tako prijetno, da sklene polastiti se istega poštenim ali nepoštenim načinom. Ali zamore tat katerega so imeli uže orožniki v rokah, kaj prijetnega sanjati? Ravno tako ne moremo misliti, da bi bile prijetne sanje bogokletnika in ubijalca. Pa tudi zunanost vpliva na spečega človeka. Ako nas n. pr. v spanju v noge zebe, sanja se nam, da stojimo v vodi. Ako v spanju slišimo strel, sanja se nam, da smo v vojni, ali da nas je nekdo ustrelil. Ako nekdo glasno govori poleg spečega razgrajača in pretepača, sanja se le-temu, da je s kom v kregu in prepiru, in kmalu začne v sanjah glasno govoriti, togotiti in groziti se. Jetnikove sanje pač ne morejo biti prijetne, kajti kar mu vest očita po dnevu, to premišljuje njegova duša v sanjah, in kar je premišljeval po dnevu, to nadaljuje njegov duh po noči. Razven tega pa še vplivajo na spečega jetnika zunanosti.

Skozi majhno okno slišijo se namreč trdi koraki vojaške straže. Vojak, hodeči za zidom sem in tje, vadi se za kratek čas v vojaških vajah; zapoveduje sam sebi ter h kratu tudi izvršuje po-

velja. Ko pa se menjata stražnika, zakriči prejšnji stražnik: „Holt ber do!“. Sprva sem se tako ustrašil tega „Holt ber do“, da sem takoj stal pokoncu. To se godi vsako noč štirikrat. V hodniku pred ječami, v katerega vodijo vrata iz vsake sobice, gori pa celo noč luč. Ta rasvetljeni hodnik vidi se skozi okroglo luknjo v vratih, in ko se jetnik naglo vzbudi, zdi se mu, kakor bi vzhajala polna luna. Razven vsega tega pa še ječarski paznik, ki hodi tiho po hodniku sem in tje, kedaj bodi potisne skozi omenjeno luknjo gorečo svečo, da razsvetli ječo ter da vidi, je-li jetnik miren ali se morda pripravlja na pobeg. Vse to vpliva na spečega jetnika, čegar truplo sicer počiva, a njegov duh bdi in v sanjah trpi grozne muke.

A to ni še vse zlo, katerega mora jetnik prenašati po noči. Mnogi se še pritožujejo, da jih môra tlači. Kaj je to — môra —, tega sicer ne vém prav, pa kaj trpi tisti, kogar mora tlači, to vém dobro, saj moram tudi jaz skoraj vsako noč prenašati to gorje. Pa četudi ne spim, četudi nimam nikakšnih posebnih mislij, vendar ne morem biti miren. Ko sem bil še domá, ni me bilo nikdar strah po noči, naj sem že klatil po vasi, po polji ali po gozdu. Le takrat, če sem šel mimo pokopališča, mravljinčila se mi je koža. Tukaj pa, kjer sem pod štirimi ključi, za močno železno mrežo in sè stražami

hrana pajkova, tedaj mu jih jetnik vsak dan na dvorišču nalovi ter v sobo nosi. Ko jetnik, sedé na slamnici, pokliče pajka — „pridi sem, lilek!“ spusti se po svojej vrvi k njemu ter si iz roke vzame muho. Pa tudi drugekrati pride baje k njemu na slamnico ako ga pokliče. Kedo se ne bi čudil tej živalici? Znano nam je sicer, da ljubi ta živalica najbolj samotne kraje, koder ne hodi človeška noga, kajti tam najde gotovo zavetje pred svojimi preganjalci, pa čuditi se je, da je zašla v kraj, kjer ni za njo niti trohice živeža. Pa brez božje volje se nič ne zgodi. Živalica, katerej človek nikjer ne prizanaša, četudi nikomur nič žalega ne stori, temveč nam koristi s tem, da pokončuje človeku in živalim nadležne, mladim rastlinam pa škodljive muhe in mušice, prišla je kratkočasit človeka v tak kraj, kamor ne morejo priti ne brat, ne sestra, ne oče in ne mati. Ta jetnik in tudi nobeden od nas, ki smo to slišali, ne bode nikdar več nobene živalice, katerej je Bog dal življenje, preganjal ali pokončaval, da ne bi poprej premislil, je-li koristna ali škodljiva. — — — — —

„H kosilu! Popoludne ostanete v sobah!“

XIII.

Danes bili smo na drugem dvorišču. Le-to sicer ni tako veliko, kakor ono, kjer slamo pletemo,

pa mnogo prijaznejše je. V sredini tega dvorišča je velika okrogla greda, na katerej je vse polno različnih cvetlic. Tudi okna to dvorišče obdajajočih poslopij so prav velika, kajti v teh poslopijih so razne pisarne in stanovanja sodiških služabnikov. Na enej strani teh poslopij je v prvem nadstropju mostovž, ki vodi iz ječe po hodnikih v pisarne in dvorane. Čez ta mostovž spremljajo jetniški pazniki jetnike k obravnavam in preiskovalnim sodnikom. Danes videli smo več tacihs nesrečnikov. Pa tako me že dolgo ni nič presunilo, kakor današnjih prizorov eden. Paznik spremljal je nekega obdolženca do preiskovalnega sodnika. Nesrečnež imel je na nogah težko železno verigo, katera mu je ovirala vsak navaden korak, ter tako onemogočila ubeg. S čim je neki to zaslužil? Ko je bil prvokrat pri preiskovalnem sodniku, hotel je prišedsi na hodnik, pobegniti, in le s težavo so ga ugonobili. Takoj poklicali so kovača, da ga je dejal v železo, v katerem ostane, Bog vé kako dolgo, neprenehoma, po noči in po dnevi. O tem prizoru zamislil sem se tako globoko v človeško znotranjost, da ne vém, kaj se je govorilo okoli mene, samo to vém, da sem cvetlice plel. Neka mržnja polastila se me je do ljudi, in sklenil sem, živeti v prihodnje le za se ter iskati zabave samo v naravi; kajti vedno bolj uvidevam, da človeška družba

dandanes ni več tista moč, ki bi vzgajala nedoraslega, nerazvitega človeka, blažila mu srcé ter mu vzbujala čut do vsega, kar je dobro, lepo in Bogu in dobrim ljudem dopadljivo, temveč je sé svojim vedenjem, govorjenjem in počenjanjem le skušnjava, ki odkriva človeku slaba in v pogubljenje vodeča pota. A navadno pa ena sama skušnjava premaga več drugih lepih in dobrih čednostij, katere si je človek še le v teku let s težavami prisvojil. — O neumnej živali, oslu, pravijo, da pade samo enkrat v jamo. To se pravi, da se osel skrbljivo ogiblje jame, v katero je že enkrat padel. Dela-li tako tudi človek? O, kaj še! ravno nasprotno ravna človek, četudi nevarnost in celò nesrečo že naprej vidi ter pozna tudi nje nasledke in sicer tiste, ki zadevajo telo (na one, ki pogubljajo dušo, še ne misli), pa vendar se vrže sam nesreči v žrelo, ne meneči se za opominjevanja izkušenih ljudi, angelja varuha in svoje vesti. A, kaj vest! njegova vest v takih trenutkih navadno trdno spi, ali pa je ni sploh domá! Ta jetnik, ki je v verige okovan, bil je že večkrat zaradi tatvine kaznovan z večmesečno ječo in vendar se ne spametuje. Neki fant zaprt je tukaj na 11 mesecev zaradi pretepanja in hudega telesnega poškodovanja. Zaradi tega hudodelstva je sedaj že petindvajsetokrat prišel v ječo. In takih je menda še

več v tej ječi, ki so si že stari znanci. Iz navedenih slučajev da se sklepati, da je človek hujši od neumne živine. Ako žival kaznujemo zaradi neubogljivosti, ali kake poškodbe, zapomni si žival to vsaj za nekoliko časa. A drugačen je človek; njega ne spametuje telesna kazen, in pri vsakem pregrešku izgovarja se, da je nedolžen, da je le iskal zadoščenja in da mu njegovega čina nikdo ne more v zlo šteti, tako da med 100 jetniki hoče 99 biti nedolžnih. Vsak pa pravi, da voljno trpi svojo kazen, ter se tolaži s tem, da se bo Bog maščeval za njega nad njegovimi sovražniki. Da, res na čuden način razlagajo si jetniki nedolžnost svojih činov. Vsak trdi, da je hudobnež tisti, ki ga je ovadil. Hodobneži so orožniki, ki so ga ujeli in izročili sodišču. In sodniki tudi, ker ne sodijo pravično vsakokrat. Pa, ko hruške dozore, začnejo padati. Tudi te krivičnike bo Bog prej ali slej kaznoval. Tako pritožujejo se jetniki drug drugemu. H koncu pa še navadno vsak pristavlja, jaz pa že prestanem to kazen z božjo pomočjo.

Ljubi Bog! tukaj v ječi zanašamo se na Tvojo pomoč in pravično sodbo, a takrat, ko smo te tako hudo žalili, na tebe in tvojo pravično sodbo niti mislili nismo. Vsak jetnik trdi, da tukajšnji sodniki preostro sodijo; kajti, ako človek

človeka razžali in zato dobi 14 dni zapora, in ako človek človeka v razburjenosti malo na telesu poškoduje, da se mu kri pocedi in dobi zato 4 mesece ječe, to je vendar preveč, to je preostro. Ali nas bodeš tudi Ti kaznoval 14dnevimi vicami za vsako pregreho, s katero smo te razžalili? Oh, to bi bilo dovolj, ako bi te vsak človek v življenju samo enkrat razžalil! A tacega človeka ni pod solncem. Saj te razžalimo ne le večkrat v življenju, ne le večkrat v letu, ampak vsak dan po večkrat. Najpravičnejši človek bajé Boga na dan sedemkrat razžali. Kolikokrat pa smo ga razžalili mi, ki nam vest toliko in toliko očita? Kolikokrat po 14 dnevne kazni bi-li to dalo. Poskusim to izračuniti. Na dan po 7 razžaljenj dá jih na leto $365 \times 7 = 2555$. Za vsako razžaljenje 14 dni kazni dá $2555 \times 14 = 35770$ dni ali pa 98 let. Navadna človeška starost je 60 let. Z desetim letom začne človek grehe spoznavati; greši torej 50 let. V teh letih zaslužil bi tedaj $98 \times 50 = 4900$ let kazni. Znano je, da sodnik ostreje kaznuje vsaki novi progrešek. Bo-li ljubi Bog tudi tako sodil naše grehe? Bodisi, vendar bi imela naša duša upati, da bo trpljenja enkrat konec, ravno tako, kakor jetnik, ki ima prebiti 3, 5, 10 ali 20 let v ječi, lahko upa, da bo še kdaj užival svobodo. — Kaj pa bo, ako smo smrtno

grešili in le v enem takem grehu umrli? Naša duša bo vekomaj pogubljena. Pahnena bo v pekel in trpela bo neskončno, večno peklenske muke. Večno; koliko let je to? Tega človeški um ne more pojmiti. Slišal sem propovednika, ki je rekel: „Če bi ptica selivka, ki vsako leto enkrat odleti od nas v topleje kraje, vzela vsakikrat seboj od največje gore na svetu le eno peščeno zrno, in vzemimo, da bi živela toliko let, da bi tisto goro znosila v tuje kraje, vendar bi tista gora po več milijonov let preminila, ali ves ta čas ni nič proti večnosti!“ — — — — —

XIV.

Zadnji dan. Kmalu bom spet svoboden. Bom-li tudi spet neomadeževan? O, ne; pečat jetnika ostane mi za vse življenje neizbrisljiv. Na telesu ne bom sicer nosil nobenega znamenja, in tujec ne spozna na meni bivšega jetnika, ali moja vest bo kragulj, ki bo kljul od zore do mraka, od mraka do dne v mojih prsih. Kaj pa bo v domačiji? V črno knjigo bom zapisan v občini, na domačem sodišču, okrajnem glavarstvu, in če mi kedo po letih poreče, da sem bil v ječi, morem in smem-li tajiti? Povsod bodo s prstom na mé kazali, glave stikali, o meni govorili, v družbi sramovali se me — — —. Kam se torej naj podam? Naprej ne vém, nazaj domov — — — — —.

Opazka priobčevalčeva.

V pričujočej knjižici podajam cenjenim bralcem „nesrečneževe zapiske“ tako, kakor sem jih prepisal iz njegovega dnevnika. Dodal nisem niti besedice. Ker pa je neimenovan nesrečnež spisoval svoj dnevnik le za se, lahko si tedaj mislimo, da je zapisoval, le to, kar je v resnici doživel, in da tudi on ni zapisoval, kar bi sam izmislil. Opisal nam je torej življenje **jetnikovo** po svojih močeh in duševnih zmožnostih.

Zakaj pa pošiljam jaz te zapiske v svet? Zato, da privedem morda kacega rojaka, ki hodi kriva pota, na pravo pot; da bi se ječe po Slovenskem sčasoma praznile; da bi postali vsi rojaki res — pošteni, miroljubni in pravični, in da bi živeli v bratski ljubezni mej seboj, ravnajoči se po geslu: „Vse za vero, dom, cesarja in mili nam narod slovenski!“

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJŽNICA

00000524701

